

ΟΙ ΩΡΕΣ

Σ' ένα σοφὸ μελετητὴ τοῦ ὡραίου,
αὐτὸ φίλο κέριο Β. Ἀριστόβουλο
μὲ ἀγάπη καὶ μ' ἐκτίμηση.

ΩΡΑ ΠΡΩΤΗ

Γείραν οἱ μαῦρες σιδεριδὲς πρὸ θρονυλλικὸ παλάτι
ἀνάλαφρα, ὡς σουρῶνοντες τίς τούλινες κουρτίνες
κάποιου χρυσόνειρον φτερά σιτὸ λεγωμὸ τοῦ ξύλνου.

Κι' ἄκουσες βήματ' ἄνθινα κελαῖδορυνθμισμένα
καὶ τίναξες, ὦ Κένταυρε σκυλόγνωμε, ὦ χειμῶνα,
σιτὸ τυφικὸ ξελόρισμα καὶ τὴ στερογὴ σου ἀγκύρα.

Καὶ διάβηκες σὰ δαίνεμα τοῦ χάρον ἀπ' τὰ πάρχάλια,
ποῦ πίσω σου ὄλο βλέφαρα ξανοίξαν, τὰ βαβούλι,
νά δαῦνε τὴ Βασίλισσα τὴν Ἄνοιξη ποῦ γέγει

τὰ νέφελα, σὰ σιδεριδὲς μπρὸς σιτὸ παλάτι τοῦ Ἥλιου.

II

Κ' ἦρθ' ἕνα θρόισμ' ἀπαλὸ σὰ μήνυμα σταλμένο
κ' οἱ μελαφῆς ἀνασιτησιδὲς ποῦτιαν γυμνῆς σὰ σκλάβες
οὐκ αὐλητιρίδες Νουμιδῆς ταιριάζαν τὸ σκοπὸ τους.

Καὶ νά, τὰ φύλλ' αὐτιάστηκαν, ξανθοκερένι' αὐτάκια.
Καὶ νά, τ' ἀνθούλια ξύπνησαν, σὰν παιδιακήσια μάτια.
Καὶ ρίγησαν τὰ λοκίόφωτα, σὰν κορασένια νάζια.

Καὶ μὲλις πίσω ἀπ' τοὺς κορμούς σὺρθηκε ἡ πρώτη ἀχιτίδα,
σὰ δίπλα τῆς πορφύρας τῆς σι' ἀρχαῖο τὸ περισιτήλι,
οἱ βιώλες μπρὸς σιτὴ μάγισσα Βασίλισσ' ἀναδώσαν
τὸ μύσχο τους, μυρόσπερρο μᾶς χλόϊνης Καρρηδόνας.

III

Μαριτίορες καλιόγνωμοὶ καὶ χαροκόποι ὄρμησαν
τὰ χελιδόνια κ' ἔορκισαν σιτὴ λυρική τους βιάση
τὶς κροσταλλένιες καταχρῆτες ποῦ κλειούσαν τὶς κουφάλες.

Καὶ βγήκαν ἀπὸ μέσα τους ἀνάερα σαλογώντιας,
βοσκάρηδες, οἱ ἀντίλαλοι τὰ μουσικὰ κοπάδια
τῶν ἤχων, σιὰ κατεριτιὰ τοῦ ξέφωτου λιβάδια.

Μονάχα ὁ βάτος ὁ βουβὸς κ' ὁ ξεμοναχιασμένος
βασιάει τ' ἀγαποβότανο σι' ἀσηπτικὰ του σιτήδια
καὶ βόσκει τὸ μεράκι του τ' ἀηδόνη, σὰν ἀγόρι
βαλανιωμένο ἀπ' τῆς τυχιῦς τὰ γεργαρένια τυίτα.

IV

Κ' ἦρθε τὸ ἀδρὸν ξεγύμνωμα τῆς μέρας κ' ἔλειξε ὅλη
τοῦ ροδοζύμωτον κορμιοῦ τὴν ἀναμένη σάρκα
σιτητὴ μὲ λάγνη ἀποκοιὰ στὰ ὀρθόκορμ' ἀκροβούνια.

Κι' ὄλ' οἱ καῦμοὶ οἱ ζωγραφτικοὶ κ' οἱ μουσικῆς ἀγίτες
ἀντραλισμένοι γύρανε σ' ἐρωτικὸ βερέμι.
Κ' ἦρθε ἡ τυχιούλα ἡ καλογοριὰ μὲ βελουδένι ράσο.

Κι' ἀπάνω σιτὸ πεντάγραμμο τῶν κλωναριῶν τ' ἀηδόνη
πηδώντας κέντησε θαρρεῖς τῆς ἀρμονίας τὶς νότες.
Καὶ φούντωσ' ἔτσι τὸ βαρὸν μεράκι, κ' εἶταν τόσου
ποῦ τ' ἄσπρα βλέφαρίζανε, σὰ νὰ σταλλάζαν δάκρυα.

V

Κ' ἦρθε σιτὸ πέργουλο ἡ Ἀυγή κ' ἀνάγειρε, ὡς κοράσι
ποῦ κάτ' ἡ νύχτα τοῦμαθε σι' ἀνθόκλωσμα τῆς γιότης
καὶ ξύπνησε ξενόφρενο καὶ σὰν τρικυμισμένο.

Καὶ πάσχει ἐκεῖ ν' ἀφουγκραστεῖ καὶ λέει νὰ ξεδιαλύσει
τὸ μεγανόητο νόημα ποῦ κυκλοργώνει τὸ αἷμα
γιὰ τ' ἀρμωστὰ σπορίσμαια ποῦ θὰ καρπίσουν γέννες.

Κι' ὡς ἄπλωσε τὰ χέρια τῆς κ' ἀναγαλλιάστηκε ὅλη
λὲς κ' ἀπ' τὰ κρινοδάχτυλα χυθῆκανε καὶ πήξαν
σιτάλλες αἱμάτων ποῦ ἔσφουζαν μὲ ποθοκαρδιοχτίπια,

μὲς σιτὶς βραγές, τὰ φλογωτὰ καὶ τὰ κρασάτα ρόδα.

VI

Κι' ὁ Ρήγας Ἡλιος ξάμωσε τὴ μεσιτωμένη Νύφη.
Σὰν Πάνας χρυσοκέρατος τῆς πῆγῃ καταπόδι
σφιχτό, γύρω σὲ σύδεντρες κι' ἀσύδεντρες σοσιάδες.

Κι' ὄλ' οἱ παλμοὶ λουφάξανε σιὰ κλώνια ἢ σιὰ χοριάρια,
καθὼς τὰ χεῖλια παραλοῦν, καθὼς τὰ μάτια σβύνουν
καὶ πρίγεται ὄλο τὸ κορμὶ μὲς σιτὴ γεννήτρα φλόγα.

Ἡ κάψα τοῦ μεσημεριοῦ σφύζει σιερνὴ λαχτάρα
σιτὴ ζάλη. Καὶ ζωντάνευε μέσα σιτὴ μήτρα τὸ εἶναι.
Καὶ τότε, ὦ γλύκα! ἀκούστηκαν σιὰ πυρωμέν' αὐλάκια
τὰ σουραυλίζουνε συρτὰ τὰ ἐπιθαλάμια οἱ γρούλλοι.

VII

Καὶ νά το! ἀλαφροπάτητο σκλαβάκι, τὸ μελιτέμι
βαστώντας κι' ἀνεμίζοντας τὰ δέντρινα βαντάλια
τῆς καλορίζικης Κυρᾶς δροσολογᾷ τὴ σκέψη.

Τὴ σκέψη τῆς ποῦ δέθηκε σιὰ πιὸ σοφὰ μεράκια
καὶ πάσχει νάβρει ἂν τὸ παιδί ποῦ γηγενάει θὰ πάρει
τὴ συλλογὴ τοῦ φεγγαριοῦ, γιὰ τὴν ἀψίδα τοῦ ἡλιου.

Κ' ἔτσι γλυκοσυλλόγιστη καὶ σὰν κανακεμένη,
ζητᾷ ἀπ' τὸν ἡλιο τὸ Γαμπρὸ θρονί, γιὰ νὰ μερώσει
τ' ἀνείκαστα κ' ἐλπίδερά τῆς γέννας κακοψύχια —

θρονί, ποῦ τῶδε ἢ μαστοριά κ' ἔπεσε μπρὸς του σκλάβια.

VIII

Καὶ σιρῶνει ὁ Μάγος τίς βραγιᾶς σὰν πλουμισμένα πεύκια.
Στις ἀτλαζένιες οὐρανεῖς τῶν οὐρανῶν ποῦ σιράφτουν
τεχνοπερνᾷ τῆς περγουλιᾶς τὸ χρυσαφὶ σιρίτι.

Σκαλέρι ἐλεφαντιόδοντο τοῦ χαβουζιοῦ εἶναι ἡ πέτρα
κι' ἀπάνω οἱ κρίνοι ρίξανε τὰ τυφικὰ πασοῦνια.
Καὶ πίσω, ἀκουμπιστήρια τῆς, οἱ καλάμεις βασιτοῦνε,

σὰ μαξιλάρια στρογγυλά, τίς ξωτικὲς δοτιάντισες.
Κι' ἀκροπρεπίδια ὀλόγυρα, σιὸ μάρμαρο ἢ σιὸ ξύλο,
κρεμιοῦνται τὰ γαρούφαλα, σὰν πορφυρὰ κονδούνια —

θρονί, ποῦ τῶδε ἢ μαστοριά κ' ἔπεσε μπρὸς του σκλάβια.

IX

Κι' ἀκόμη γιὰ τὴν ἀταιρη δαλματικὴ τῆς βάζει
τίς μέλισσες, καμιατερὲς κεντήστρες, νὰ κεντίσουν
τὰ εἰρηνικά του οἰκόσημα σιτῶν γιατουμιῶν τίς μάρκες.

Καὶ σιὸ μυροπητήρι τον βάζει τὰ μύρια μύρα,
μύσχο, λιβάνι κι' ἄμβαρο καὶ μεντζουβι καὶ νάρδο
κι' ὅ,τι σιτὴ σάρκα του βασιτᾶ, σὰ φουντωμένο πόθο,

τ' ἀδάμαστο ξεχείλισμα τῶν φλογερῶν ὄνειρων.
Καὶ φκιάνει τὸ μυρωδικὸ ποῦναι γεμάτο νιάτα
καὶ λούζει τ' ἀγιοκλήματα, σὰ νὰ μυραλειφῶσ

τῶν δασικῶν πλοκάμων τῆς τίς χρυσαφένιες μποῦκλες.

X

Κ' οί μέρες οί πληθόφωνες κ' οί πληθοπαιχνιδιούρες
μπροστά της καλοσύνευτες, φωτιοντιμένες βάγες,
πρὶν γόρει σιὰ στροσιδία της νὰ γιατρευσιτ' ἀπ' τὸν ὕπνο,

τὴ δροσολούζουνε μ' ἀφροὺς μὲς σὲ χρυσὰ ἀκρογιάλια.
Κ' οί νύχτες, γνῶσιρες μουσικῶν κ' ἀλλοτινῶν θυμησιρες,
κυρὲς σιγαλομίλλητες καὶ μαυρομαντιλοῦσες,

σιτὸ προσκεφάλι της γυρτὲς παραμυθολογοῦνε
κ' ἀποπλανοῦν τὴ σκέψη της σ' ὄνειρεμένες χῶρες,
ὀποῦνται οί γήλιοι χρυσοκοὶ κ' ἔχουν κρυφὲς ἀγάπες

μὲ καὶ νύχτες καλογοριὲς ποῦναι χλωμὲς τὸν ὄρθρο.

XI

Κί' ὡς ἕνας μάγος τῶγραψε νὰ μὴν τίς δοῦν ποτέ τους,
κατισκευτιές, τίς στέλνουνε πανώρια θυμητάρια
μαλαμοτόχρια, κ' αὐτές, τοῦ πόθου ἀναγελάσιρες,

πάνω σιὰ κρῦα τὰ ρύσα τους κρεμνοῦν τ' ἀδρὰ φεγγάρια.
"Ἔτσι γιατρευεὶ ἢ γιάτραινα κ' ἔτσι ἢ γλυκειὰ γλυκαίνει
τ' ἀνείπωια κ' ἐλπιδερά τῆς γέννας της ξενύχτια.

Κ' ἕνα πουρνό, σιὲς βροσιτερὲς τῶν χωραφιῶν πλημμύρες
χύνεται ἢ ὦρα ἢ καρπερή κ' ἢ Νύφη καμαρώνει
ξανθὸ καὶ ροδομάγουλο παιδύπουλο νὰ παίζει,

τὸ θέρο, μὲσα σιῶν σπαριῶν τίς καλαμένιες κούνιες.

Ο. ΜΠΕΚΕΣ

Σημ. — Στὸ ἄλλο φιλλόδο θὰ δημοσιευτῆ ἡ Δεύτερη ὠρα.

ΤΑ ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΜΑΣ...

Τὰ εἴκοσι χρόνια μας πυρώνουνε
σιὲς τεντωμένες φλέβες μας, σιὰ γαίματά μας.
Στὴν ἀναπνιά μας τὴ γερὴ τὰ σιγήθεια μας
πλαταίνουνε καὶ μὲς σιὴν ἀγκαλιὰ μας

γιὰ νὰ σᾶς σφιξοῦμε τὰ χέρια μας
ἀπλώνουμε ὄλο νεῦρα, γῆ κι οὐράνια!
Κι ὁμως σιὰ μάτια μας γαλήνη...

— Λές, σιὰ βάθεια τους

τ' Ἄγια νὰ λειτουργᾶνε Θεοφάνεια; ..

Αὐτὸ γριζιέται σὺ φίλο μου
κ. Α. Γιαλούρη.

Κ' εἶν' ἢ χαρὰ μας σάλπιγκα καὶ τὸ διολίθησε
πὼς τὸ μεθῆσι τῆς ἀγάπης μας πλημμύρο.
Γλόκανε αὐγή... φωτιὰ σὲ κάθε ἀκροούρανον
ἀρχαϊκό... — Φῶς! κ' ἢ Ζωὴ δὲν εἶναι σιεία!

Φίλε, γιὰ πὲς τὰ λόγια ποῦ μαγέψαμε —
Κ' ἢ κάθε τοῦ κρησιοῦ μας σιὰλα θᾶχει ἀστράψει!
Βίβα! Κι ὁ ἀρχαῖος "Ονειρος μᾶς μέθησε
σιτῶν τέου Ὀλύμπου πῶρχεται τὴ λάμψη!

Ἡ ψυχὴ Ἀνάστασι μὲς σιᾶσπρα
καὶ πορφυρένια Ἀγάπη — καὶ φιλιούνται
Δάγνα ἐμπνοή μου, μὲς σὶν ἥλιο
μέθησες σ' ὕμνους . . .

Κι ὦ! ἡ Ἀγάπη!

ὄς μᾶς ἀρπάζει τὸνειρο τῶν Θεῶν
— ποὺ νά τους! . . .
σκῶψε καὶ φέγγει! . . . Ἄς φιληθοῦμε . . .
Πάσχα ἱερὸ ἢ σιγμὴ σιμά τους.

— Πρωτ' τὰ ρόδα κι ἂν δὲν ἀνοιξαν
τ' Ἀπρίλη ἢ χάρη ἀπάνω τους χαράζει.
Καίτερα στοὺς ποὺ δὲν ξεφάντωσαν
τὸ μῆνα Ἀπρίλη! . . . — Ἀγάπη, τί μᾶς νοιάζει;

Ἐμεῖς ποὺ ξενυχτίσαμε μορτάζουμε . . .
— Κι ὅμως καὶ πῶς; Κ' ἡ βιόλα μας
ἀνθεῖ κι αὐτοὶ δὲν πίνουν! . . .
— Κέφρα μου, Ἀγάπη, μπροῦσκα τὸ κρασί.
Μεθοῦν οἱ ἀνθοὶ καὶ τῆσρα σβύνουν!

Ἡ θάλασσα πλατεῖα, κ' ἡ ἀγάπη μας
ἀκόμα πιὸ πλατεῖα μὲς τῆν καρδιά μας.
Τὸ γέλιο σου σὶν ἥλιο, λές, κι ὠρμίμασε
σὺν τροφαντὸς κ' ὀπός' καὶ σὶν χαρά μας

μεθοῦσα ἐγὼ κ' ἐσύ, μεθοῦσε ἡ θάλασσα,
μέθησε κι ὁ ἥλιος . . . Στὸ λεβέντικο σκοπὸ του
ἕνα χορὸ σοῦ στήσαμε κ' ἕνα ξεφάντωμα! . . .
καὶ παραμίλαγε τὸ κῆμα σιῶνειρό του

τὰ λόγια τοῦ Κῆρ-Ἡλίου σὺν εὐχόντανε
κ' εἴτανε πόρα σὶν μεθῆσαι! . . .

Μὰ, Γλυκειά μου,
κάθε ποὺ σὲ φιλοῦσαι καὶ σὲ κοίτιαζα
ἕνας Θεὸς ἀναβε ἀσιτέφια σὶν καρδιά μου!

Κ' εἶσαι ἡ ζωή, ὦ γλυκύτατη, γιὰ μᾶς
ἕνας ἐλεύτερος σκοπὸς λογιῶ - λογιῶ.
Νοιῶθῶ πῶς μ' ἀγαποῦνε καὶ γι αὐτὸ
φλογίζομαι ὄρες ὄρες σὺν ἀσγή.

Νὰ σὰς φωνίσω θέλω σὺν ἀσγή.
Καὶ πάλι σὰ μὲς λεῦκα νάπλωθῶ
νὰ τοὺς ἰσκιώσω γιὰ φιλιὰ, ὅσοι ἀγαποῦν . . .

Μὰ πάνου ἀπ' ὅλα θέλω τὸ σκοπὸ
καμπάνες ἐνὸς ὄρθρου γιορτινοῦ.

•

Ήλια ! καὶ τὸ μεθῆσι μου γεμᾶτο περηφάνεια !
 Μὲς στὸ πλατὺ μου μέτωπο, τὸ ξέρω μόνο ἐγώ,
 πόσοι πετοῦνε στοχασμοί, σὰν ἀετοί· κι οὐράνια
 ἐνὸς ἀπρίλη στὴν καρδιά· καὶ στράφτουν, ὡς μεθῶ,
 ἥλιοι τὰ αἰσθήματα πυρὰ γιὰ τὸ ἔμπα κάποιου Μάη.
 Ήλια ! καὶ στὸ μεθῆσι μου τὸ παραμύθημά μου
 γιὰ τοὺς καιροὺς ποὺ δὲν ἀγοῦν ἀνοιξες σὰς μηνῶν.

•

Ἀπλὴ ἡ ψυχὴ μου — ὦ πόσο ἀπλὴ ! . . . σὰν ἓνα φύλλο
 διάφανο μὲς στὴν ἄντηλιά,
 σὰν ἓνα φύλλο σ' ἓνα δέντρο ποὺ τὸ λούζει
 ὁ γήλιος στὴν ἀκρογιαλιά.

Κι ὁ γήλιος τὴν ἀκρογιαλιά τὴν ἔχει σκιάβη
 κι αὐτὴ λαγγεῖ καὶ λυγᾶ,
 καὶ λέει τὸν πόνο τῆς Σελήνης κάθε βράδυ
 καὶ κλαίει σιγά.

Κι ἀπλὴ ἡ ψυχὴ σὰν ἓνα φύλλο μὲς τὴν αἴθρα
 ποὺ τὴν ἀγάπη τραγουδεῖ,
 καὶ πότες διάφανο στὸν ἥλιο οὐδὲ σαλεύει :
 Γαλάζιο φόντο, κ' ἓνα φύλλο σ' ἓνα κλαδί.

•

Κ' ὑπάρχουν ὄρες κ' ἡ ψυχὴ φουσκώνει
 σὰν ἓνα δέντρο ποὺ τὸ δέρνει τὸ μελτέμι,
 καὶ νοιώθεις, κάθε ρίζα σου μεσιτώνει,
 καὶ κάθε σου κλαδί νοιώθεις νὰ τρέμει.

Καὶ λές, κρυφὴ σπηλιά πὸς ἔχεις μέσα,
 ὅπου κοιμοῦνται μαγικά οἱ λογιῆς ἀνέμοι.
 Καὶ μιὰ στιγμὴ ποῦ κάποιου χέρι σὲ χαϊδεύει,
 φουσκάει μὴν αἴθρα, γιὰ ὁ βοριάς τρέμει
 κι ὁ λίβας καίγει ! ..

Καὶ κάποιες ἀπ' τὴ γαλήνη ἐνὸς βλεμμάτου
 φουσκώνει ἓνα μελτέμι κ' ἡ ψυχὴ σου
 ἀντιλαλεῖ σὰν ἀκροπτηρὶ δασωμένο,
 κ' εἶναι ἓνας ἄνθος μεθυσμένος πρὸς τὸν Ήλιο . . .

— Ὡ πρὶ νὰ δῶσαι, Ἀγάπη, προσενηχῆσαι ! ..

•

Μὰ κάποιες καὶ στὴν ψυχὴ σου νοιώθεις
 σὰν τὴ γαλήνη ἐνὸς προωγιοῦ πᾶ σὲ μὴ λίμνη.
 Ὅλα μ' ἓνα χαμόγελο ξεπνήσαν
 ἀπ' τὸνευρο ποῦταν γλυκό - γλυκό· κ' ἡ λίμνη
 μιὰ διάφανη χαρὰ σὰ πρὶ βραθεῖά της.

Καὶ κάπιο ἀγόρι σὲ μιὰ πέτρα θὰ καθήσει
 μὲς σὰ νερά της τὸνευρὸ του νὰ δροσοῖ.
 Θάρμοσιστεῖ μὲς στῆς αὐγῆς τοὺς πρώτους ἤχους
 καὶ τὴν ἀγάπη ποὺ τὸ πύρωσε τὴν πρώτη
 σ' ἄγουρους δροσερούς θὰ πλέξει σίχους.

ΕΠΙΘΑΝΑΤΙΟ

Πεθαίνω και δὲν εἶρτε νὰ μὲ βρεῖ,
μ' ἓνα στερονὸ φιλι νὰ μὲ φιλήσει,
τοῦ λείψανου μου νάψει τὸ κερί
τὰ κουρασμένα μάτια νὰ μοῦ κλείσει.

Δός μου, παπᾶ, τὴν ἅγια Κοινωνιά,
τὲς μουτικὲς πληγὲς ὅπου γιατρεύει,
μὰ κι' ἀπὸ ἐκείνη λίγη συμκονιά
ποῦ ἡ μνήμη της σιὸ χάρο ἀντιπαλεύει.

Δὲν εἶρτε ! Κ' εἶταν ἡ στερονὴ φορὰ !
Παπᾶ, τὸ λείψανό μου ὄντας σηκώσουν,
μὴ λησμονᾶς, περνῶντας ἢ ἐκφορὰ,
στὴν πόρτα της τρισάγιο νὰ μοῦ δώσουν.

Α. ΜΑΜΜΕΛΗΣ

ΣΤΗΝ ΤΑΒΕΡΝΑ

Ὅσα ποτήρια ἂν ἔρριον ὅλα ἀδειάζουν.
Πίνουν και πίνουν κι' ὅλο δὲ χορταίνουν.
Στὰ λερά τὰ μαλλιά χωμένα μένουν
τὰ χέρια ποῦ ὅλο τὰ ποτήρια ἀδράζουν

και τὰ σιραγγᾶνε κι' ὅλο τὰ κοιτάζουν
βουβοί, και πάλι ἀχόρταγα τὰ σταίνουν.
Τῶν τσιγάρω οἱ καπνοὶ ψηλά πηγαίνουν
μὲ τὴ βόχα τῶν χνότων ὁσὸν σκάζουν.

Μιά ζάλη, βαθειὰ ζάλη τοὺς βουσιάει
μειθυνοῦσ' ἢ χαρὰ κ' ἢ λύπη ἀντάμα
σὰ Μέγαιρη φριχτὴ τοὺς τυραγνάει !

Ἐνα τραγούδι θὲν και δὲν τὸ λένε.
Κι' ἄλλοι σφιχτοβουσιῶντας κάποιο γράμμα
σκυμένοι σὰ μικρὰ παιδάκια κλαῖνε.

Σάουτση — 11 — 11 — 18.

ΦΟΙΒΟΣ ΑΝΑΤΟΛΕΑΣ

Η ΖΩΗ ΜΑΣ

Νὰ μὴ ζητᾶς παντοῖνὰ κι' ἀπ' τῆς χαρᾶς τὲς λῶρες
χαρούμενοι ν' ἀχοῦν σκοποὶ και ἤχοι χορῶν γοργοί.
Καλόκαρδα τὴ σκοτεινιά τοῦ πόνου δέξου ὅς πῆρες
και τῆς χαρᾶς σου τὴν ξανθὴ κι' ὀλόδροσσην αὐγή.

Κάπου γυροῦν ἀθώρητες, καλές, κακές, οἱ μοῖρες
κι' ἐμεῖς ποῦ βαριοσέροντας κυλιώμαστε στὴ γῆ,
πότε τὰ ρόδα στὴν κορφή, στὰ χέρια τοὺς κραιτῆρες
και πότε θλίψη ἀλόγιαστη και πικροσυλλογή.

Μέσ' στῆς τρελλῆς σου τῆς χαρᾶς τὸ πλᾶνο πατηγῶρι,
ἄσε τὸ κεφαλάκι σου, γιὰ μιὰ στιγμὴ, νὰ γύρει
και σκέψου και τὸν πόνο σου ποῦ πέρασες ἐχτές.

Κι' ἔτσι στὴ θλίψη τὴ βαριά, ποῦ πικροπλάθει ὁ χρόνος,
ὅταν κακὸς μᾶς ἔρχεται και μᾶς τοακίζει ὁ πόνος,
ἴσε τὴ σκέψη νὰ σιραφεῖ στὶς αὐριανὲς χαρές.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΒΕΑΚΗΣ

ΤΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ ΜΟΥ

Είσαι ἄντρας. Ὅμως ὁ ἴδιος πάντα μένω
τὰ χρόνια πὸν περάσανε μ' ἀφίσαν
παράξενο παιδάκι γερασμένο.

Καὶ δὲν ποθῶ πιά τίποτε, ἀδερφέ μου
τὰ ὄνειρατα σιὰ χέρια μου ἐσκορπίσαν
καὶ τὰ ἴδωκα ροδόφυλλα τοῦ ἀνέμου.

ὦ, πότε θὰ μπορέσεις νὰ ξεχάσεις
τίς ἔγνοιες τῆς ζωῆς πὸν σ' ἐκερδίσαν,
γὰ νᾶρθεις σιοργικὰ καὶ νὰ περάσεις
σιτὴ μέση μου τὸ χέρι, καὶ σκυμμένος
νᾶκούσεις ὅσα πάθη ἐγονατίσαν
αὐτόν πὸν τόσο σοῦ ἴναι ἀγαπημένος;
Καλέ μου, σιγανὰ θὰ σοῦ μιλοῦσα,
θὰ σοῦ ἴλεγα πὼς ὅλοι μ' ἐμισήσαν,
πὼς ρέβοντας τὸ δρόμο μου ἐτραβοῦσα
διωγμένος κάθε μέρα ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους,
μὴν ξέροντας ποιοὶ τόποι μ' ἐκραιήσαν,
μὴν ξέροντας σὲ ποιοὺς πηγαίνω τόπους.

Κι ὡς εἶπαι ὁ λατρεμένος ἀδερφός μου,
τὰ μίτια σου κοιτώντας πὸν ἔδακρύσαν,
θὰ ξεχνοῦσα τὰ βᾶσανα τοῦ κόσμου
καί, βλέποντας, μακρὰ κατὰ τὴ δύση,
τὰ συννεφάκια πὸν θαμπὰ ἐχρνοίσαν
φιλόνης ἴλαρὰ τὸ κυπαρίσσι,
γὰ τίς χερὲς πὸν ἀκόμη μὲ κρατοῦνε
ἐκείη, θὲ νὰ σοῦ ἴλεγα, κ' ἐοβύσαν,
γὰ τοὺς καιροὺς πὸν δὲ θὰ ξασαρθοῦνε.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΟΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΜΙΑΣ ΒΡΑΔΥΑΣ..

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴ δεύτερην εἰκόνα

ΟΙ ΠΕΝΤΑΣΥΛΛΑΒΟΙ ΤΗΣ ΔΗΘΗΣ

Μιὰ φωνή.

Σωρὸς μπροστὰ σου
κίτρινα φύλλα,
γύρω, μακρὰ σου,
τάφου σαπίλα.

Σιὰ γκριζὰ βᾶζα
στερνὰ λουλούδια:
μαβιὰ μαράζα
βουβὰ τραγούδια.

Ἄργὸ σιὰ χέρια
τὸ θεῖο κοντύλι,
τὰ καλοκαίρια
οβυσμένοι θρηῦλλοι.

Στεγνὸ μεθύσι
τὰ μάταια νειῶτα,
μὰ νεκροβρύση
σαθανθη σιράτα.

Μονάχα ἡ Λήθη
λότρωση ἀπ' τᾶδεια,
σιὰ νύχτια βύθη
αὐγῆς μαγνάδια.

Φᾶρος ἐλπίδας
τῆς ἔρημης βάρκας:
—μίτια Λαίδας—

Τὸ Φῶς τῆς σάρκας!

Τὸ σμάρι τῶν ἡδονῶν. (ὅλες μαζί)

Ἄγνώστων μάννες
γλεντιῶν μανλίστρες,
γλυκεῖς τσιγγάνες
καημῶν μεθύστρες.

(Ποτάμι γαῦρο
τσισιῶν ζεφύρων.

Σὲ σμάλιο μαῦρο
Λάμψη σαιφείρων.
Σὲ σκοῦρες στόφρες
πράσινες μπίλλιες,
σιαφύλια κόφρες,
κρᾶσι μποτίλλιες.)

Σὰ λυτικοῦμες
γυμνὲς χορευτρες,
κίδιες Σαλώμεες

Χαρογητεῦτρες
Σιὰ γόνατά σου
γεομένες—νά μας!
Ὅλα δικά σου
Τὰ ὄραϊα κορμιὰ μας.
Ζωῆς κροντήρι:
Πλοῦσι φαλέρνα
Νὰ τὸ ποτήρι
Ἄγουρε κέρνα!

Τὰ χαρτιά.

Σὲ πένθους μπόχα,
χαρᾶς κοπέλλα,
γελᾷ σιὴ τούχα
ὁ φάντης· ἔλα
— Ἀγνῆς ὀδύνης
Αἰώνιοι τάφοι—
Θάμα γαλήνης
δὲς τὸ χρυσάφι!
Φεῖδι, γυρεύει
φακίρη χέρι,
ποὺ νὰ γητεύει
μὲ τέχνη ξέρεει.

Ἡ γυναῖκα.

Σὲ τρόμου φόντα,
χαμῶν ἀγκοῦσα,
Νά! ἢ Τζοκόντα,
σφίγγα γελοῦσα.
Στὸ λάγνο στήθος
— πόθου χαμίτι—
ἡμερῶν πλήθος
γλιστροῦει ρομπίνι.
Τῶν πόνων μέλι:
Τὰ καρτίσσια,
Ποῦδς δὲ σᾶς θέλει
κορμιῶν μεθύσια;

Τὰ πιστά.

Ἦλιος σιὰ τέφη
μὲ ἀφρῶν στεφάνια,
γλυκὰ σοῦ γνέφει
ξανθιά σαμπάνια.
Ἀστέρια μύρια
σιτὴ νύχτα· οκίρια!
— Χαρᾶς ντελίρια—
λικέρια, σπέρια.
Λιγμῶν ποτάμια,
νεκρῶν ἀηδόνια,
ὄλα σιτὴ λάμια
θολὴ λησιμόνια.

Οἱ ἀπόκρυφες ἀπόλαυτες.

Στεροὺ χαγιαῖ
τῆς ἔρημης νεότης,
τὸ φωτομάτι
μᾶς Ἐκφυλότης.
Σπασμοί, τρεμοῦλες,
λαχτιάρες, ὕπνοι,
Ζωῆς ἀγούλες,
θανάτου δεῖπνοι.
Καημοὶ μπροσιά σας
καὶ μεῖς μὴ γόσασ
— τὰ ὀνόματά σας;
— μυστήριον· σῶπα!

Τὸ σμέρι τῶν ἡδονῶν. ("Ὀλες μὲν")

Ἀγνώστων μάννες
γλεντιῶν μαυλίστρες,
γλυκειῆς τοῦ γάνες
καημῶν μεθύστρες.
Χαρτιά, κοπέλλες,
κραοιά, λαγνεῖες,

Χαρτιά 1920

ὀργίων κορδέλλες,
παθῶν θυοῖες·
Σὲ δίφας λάβρα
νερά πλημμύρα,
κρομημένη ἀνάβρα
Πίστις σιτὴ Μοῖρα!

ΘΡ. Ν. ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ

ΖΩΝΤΑΝΕΜΟΙ

Τὸν νοσταλγὸ ρυθμὸ ξυπνοῦν τὰ δάχτυλα κρινένια
καὶ τραγουδεῖ τὰ Φούλια της, γλυκὸ χοροῖ, ἢ Σίε-Τάμπρα,
Ἀνδαλουσία ποὺ ξέφυγε θαρρεῖς ἀπ' τὴν Ἀχχάμπρα,
μὲ λιγωμένη μὴ φωνὴ σὲ χεῖλια κοραλλένια.

Τὸ φερατζέ της ἄπλωσεν ἡ νύχτα ἀμπαζονένια,
ποὺ λάμπουν θεία διανέματα σὲ σφαιρένια χάντρα,
κ' ὁ μπεντεβῆς ποὺ νεύεται σιτὴν ξοχική του μάντρα
σιτὴς ἀρμονίας τὸ πέλαγο τὴν παρατάει τὴν ἔνοια.

Ποῦδ Τζίν γητέβει τὴ σιωπὴ τῆς Νιέτο-ἔλ-Καμάρ
καὶ ποῦδ ροδολουσομένο Ἐτζ'ἔλ σκορπίζεται ἀπὸ πίνου,
ποὺ ὁ μουεζίνης τοῦ ἰζαμοῦ θά ζούλεβε τοῦ Ὀμάρ;

Στοῦ φεγγαριοῦ τὸ θάμπὸ φῶς, ὡ μαγικὴ λαχτιάρα!
θαρρεῖς καὶ λαμπυρίζουνε τὰ χιόνια τοῦ λιβάνου
τὴν Ἰηρσαβὲ μὲ τοῦ Λαβιδ γροικῶντας τὴν κιθάρα.

Σεφίς, 1918.

ΡΩΜΑΝΟΣ ΜΑΝΑΡΑΣ

ΣΟΝΕΤΑ

Κυρίαρχο, χαίρε, βακχικό μεθύσι!
 Σ' άναψε πάλι ή γύμνια ή μαρμαρένια
 τών θεϊκών συντριμμιών. Γιγαντένια
 ρημίδια, τριγύρω αν δέθ' ανθήσει
 κάποια μεσιτή ζωή, να ξαναστήσει
 ναούς και είδωλα, κι' αν ή έλεφαντένια
 του λευκοῦ γύμνια, στή μενεξεδένια
 άδική γης δέ θέλει ξαναζήσει,
 άστοχόντας την Ιερή της κλήρα,
 αν ή γένα ή νέα μας δέ στυλώσει
 του όμορφου τή λατρεία, άς μās ζώσει
 φείδι, σκορπιός κι' άρρώστεια και μυριάδι,
 άθάνατοι, ή κατάρια κι' άς σπαράζει
 την άνάξια γενιά, Μέδουσα Μοίρα.

Άθήνα, 1919.

II

Του Μουεζίντη ό ύμνος με ξαφνίζει
 στην Πόλη, όταν τό δειλι ξεψυχάνε
 οι καημοί και βαριά μύρα σκορπάνε
 σατανικούς τους πειρασμούς, ραγίζει
 τή λάγνα πλάση άγρια και κεντρίζει
 τους φλογερούς τους πόθους που όρμάνε
 σαν άτια άκαβαλίκεντα και πάνε
 προς τό χαμό πηλίλα και θυμίζει
 παθητικούς, μακρόσυρτους μανέδες
 που τους γεννάν οι πόνοι, τὰ μεράκια,
 κάποιες σπιθόβολες ματιές, κορμάκια
 λιγνόλευκα, ό πόθος, που τὰ λνώνει
 άγρυπνος στα ντιβάνια όταν πυρώνει
 μα μέθη βακχική τους μιναρέδες.

Πόλη - 19

ΣΤΑΒΡΟΣ ΚΑΝΟΝΙΑΗΣ

ΓΥΡΩ ΣΕ ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

«Ω! θά λάτρευα ένα φως σα μόν
 όργή ζήσης»
 «Μακάρια ή Έρημία»

I

Κατίβηκαν στον κήπο μονάχοι. Κανένας δέν τους είχε άκούσει,
 και μέσ' στη νόχτα, τό σπίτι πελώρια εουδó πίσω τους, με πολλά παρά-
 θηρα άνοιχτά για τό καλοκαίρι. Η Τζούλια γύρισε και τό κύτταξε και
 τον έκράτησε πιό σφιχτά, μένοντας όλεζώντανα στην άγκαλιά του. Γύ-
 ρισε κ' έκείνος προς τό σπίτι, και κατόπι πήγαν πιό μέσα στη
 σκιά, σ' έναν καναπέ, και τον έτράβηξε έκείνη κ' έκάθησαν.

Τό φεγγάρι είχε προβάλλει, λίγη ώρα' κάποια σύγνεφα φεύγανε
 άργά, κυνηγώντας προς τ' άκρούρανα. Ό άέρας σέ καλοκαιρινή έλευ-
 θερία, έφτερούγιαζε στρωτά μέσα στους ίσκιους και πίσω έφευγε, ούτε
 στα δέντρα δέ στεκότανε και ξαναγυρνώντας έφευγε πάλι. Τά φύλλα
 όλόμουντα παίζανε, και τό σάλεμά τους περνούσε μέσα στοῦ ίσκιου τήν
 έλαφρότη, μονάχο. Οι ίσκιαι είχαν σκεπάσει όλα τά δρομάκια, και τό
 φως—τόρα που ξαναδγγχε τό φεγγάρι—ξεχώριζε τις κορφές των δέν-
 τρων, και τό σπίτι ως μέσα στα παράθυρα.

Μαζό με τή έρσιά βαθύ ερώδιασμα τους έρχότανε.

Πίσω άπ' τόν τοίχο του κήπου κάποια δήματα, όταν κατέβαιναν τή
 σκάλα' τόρα τίποτα. Τους φάνηκε πως περνούσαν πάλι τά ίδια δήματα.
 Κανένα μίλημα.

Η σιγαλιά μέσ' σ τό φεγγάρι και μέσ' στη σκιά. Κ' ή έρσιά και
 τό βαθύτό ερώδιασμα τους έγερνε σέ πιό άπέραντη μοναξιά. Ούτε καλάδημα
 άκουγότανε, κ' ό άέρας έφευγε και πάλι γυρνούσε.

Ό Γάιος της έχάδεψε άπαλά τό πρόσωπο, κι άμίλητη έκείνη του
 έζήτησε άνδρικότερο τ' άγκάλιασμά του. Στη μορφή της έπαφτε τό φως
 κ' έκύτταξε τό φεγγάρι και τά σύγνεφα που φεύγανε με τή λευκή τους
 γαλήνη. Φεύγανε και δέ θά μπορούσαν πιά νά γυρίσουν. Τό σκέφθηκε
 μια στιγμή ή Τζούλια, έτσι κυττάζοντας, μα δέν τό θέλησε και γύρισε
 άπότομα προς τον άντρα της, που χαμογελώντας έλο τήν έχάδευε.

Τόν άγαπούσε αυτόνα τον άνθρωπο που πάντα κοντά της τον έφι-
 σκε, με τή σκεπτική αλλά πολύπειρα ένσκή του άγάπη. Ποτές της

δὲν εἶχε συλλογιστεῖ τί θὰ μπορούσε νὰ γίνη ἂν μιὰ μέρα τὸν ἔχανε, γιατί μέσα της αἰσθανότανε πὼς ἦταν ἀδύνατο νὰ τῆς λείψῃ. Λίγα χρόνια μαζί του παντρεμένη, καὶ τῆς φαινότανε πὼς πάντα μαζί του ἔζησε. Σπανιότατα θυμοῦντανε τὰ παρθενικά της χρόνια, κ' ἔδειχνε γι' αὐτὰ μιὰ τέτοια ἀδιάφορη περιφρόνηση, πὸ σχεδὸν ὁλότελα τὰ εἶχε σβύσει. Μονάχα στὸ πατρικό της ὅταν πήγαινε ἄθελα τῆς ἔρχότανε μπρὸς ὁ ἑαυτός της ὁ περασμένος: κριτσάκι μὲ μπροστέλλα μαύρη τοῦ σχολείου, κοντὰ κομμένα μαλλιά, μὲ κοθκίες, καὶ μὲ θυμὸς καὶ μὲ τὰ πρῶτα ἀναστενάγματα. Σιγὰ σιγὰ κατάντησε ν' ἀντιπαθήσῃ καὶ τὴ μάνα της, καὶ τὸ σπίτι της, πὸ τῆς θυμίζαν ὅλα αὐτὰ τὰ χαμένα παιδιαρίσματα. ἴσως νὰ εἶχαν τὴ δύναμη νὰ τὴ συγκινήσουν, μὰ ὅπως τὰ ὅλαπε ἤξερε νὰ τὰ περιφρονῇ.

Στὸ σπίτι τοῦ ἀντρός της ἴνας ἄλλος ἀέρας τὴν ἐπερίμενε, μιὰ χαρὰ νεανικὰ ὄριμη, καὶ ξεχνιότανε ἐκεῖ μέσα στίς ὄκνηρές της ἐπιθυμίες καὶ πίστευε πὼς ὅλη ἡ ζωὴ της ἔτσι ἦτανε καὶ θὰ νάμενε ἔτσι.

Ἡ αὐτυχία της κὶ ὅτι ἐπιθυμοῦσε, κὶ ὅτι φαντάζονταν πὼς ἔπρεπε νάχη, τῆς εἶχαν ἔρθει μαζί μὲ τὸν ἀντρα της. Σ' ἕναν κόσμο ἄλλο πὸ δὲν τὸν ἐπρόσμενε, σὲ μυστικά πὸ τὰ πνιγὲ μιὰ πάντα ἀσύστολη λαχτάρα, τὴν ἔφεραν οἱ συγκινήσεις τοῦ γάμου. Ἐξόπνησε μέσα της νέα ὑπαρξή, συλλογισμένη στὴ χαρούμενη ἀναγᾶλλια της. Καὶ τὰ παρθενικά χρόνια μὲ τὴν ἀφελέστατη αὐτάρκειά τους λησιμονοῦντανε, ἀφήνοντας κάθε θέση γιὰ τὴν ἡδονοστάλαξη ὑπαρξή τοῦ γάμου. Εἶχε στιγμὲς πὸ ρωτοῦσε τὸν ἑαυτό της, ὑποσυνείδητα, ἂν ἦταν δυνατό νὰ ὑπάρχει τίποτε ἄλλο πὸ βαθιὰ αἰσθαντικὸ ἀπ' ἔτι της ἔγνώρισε ὁ ἀντρας της, καὶ ἀπαντοῦσε μόνη της στὸν ἑαυτό της ἀντίκρυ, στὴν ἁμορφιά τοῦ καθρέφτη της, πὼς βρίσκονταν στὴν ἴδια τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, καὶ πὼς ὅλο της τὸ κορμί, ὁλόγυμνο, θὰ δοκίμαζε ἐκεῖ τὴν ξαναμένη παραφορὰ κάθε ἡδονῆς, καὶ θὰ μπορούσε νὰ χερτάσῃ γουρλιάζοντας. Καὶ ρωτοῦσε τὸ κορμί της. Ὁλόγυμνο... τῆς ἄρεζε νὰ τὸ φαντάζεται ἔτσι, γιατί αὐτὴ ἡ εἰκόνα προκαλοῦσε ποθερὰ τὴ βαρεῖα ὄριμη τοῦ ἀντρα. Τῆς ἐφαίνονταν, μοναχὰ μὲ τὴν ἰδέα αὐτῆ, πὼς ἦταν μαζί του καὶ πὼς τὸν ἐπαίρνε σ' ἀγκαλιάσματά της... Ὅλη της ἡ ψυχὴ εἶχε ξυπνήσει στὴ σημαντικότητα της σάρκας, καὶ σιγὰ σιγὰ, καταλαμβάνοντας τὸ ὄχις κόραση, ἀποροφήθηκε μὲ κάθε της σκέψη, μὲ κάθε της ἀγάπη, καὶ μὲ τὸ πῶθου τίς παρηγοριές καὶ τίς ἐλπίδες μέσα στοῦ κορμιοῦ της τὴν ἐπίμονη διέγερση.

Κ' ἦταν εὐτυχημένη, τόσο πὸ καιμιὰ στιγμή δὲν τῆς ἐφαίνονταν δύσκολη καὶ τὰ χαμόγελα ἦταν ὅλα ὄρεσιὰ πάνω στὴν παιδικὴ χλωμότη

της μορφῆς της. Τὰ χαμόγελα πάντα κάτι ζητούσαν, ἀβάρετα κὶ ἀχόρταστα. Καὶ τὰ χᾶδια της ἦταν ἐλαφρὰ ψαύοντας μὲ τὴν εὐγανική τους μαλθακότητα, τὸ μούδιασμα μιὰς τολμηρῆς αἰσθησης. Καὶ τὸν ἀντρα της, ὅλο καὶ πιόταρο τὸν ἀγαποῦσε σὰ μέρα μὲ τὴ μέρα νάναίωθε πὸ πειστικὴ τὴν ἐπιβολὴ του γιὰ κάθε τι πὸ αὐτὴ ἐπρόσμενε. Τῆς ἄρεζε νὰ πιστεύῃ πὼς ἀπ' αὐτόνα ἐξαρτότανε ὁλόκληρη, πὼς ἦταν αὐτὸς ὁ μόνος κύριος ἐπάνω της: ἡ δεσποτεία αὐτῆ της ἔδινε κάτι γλυκύτατο θερμὸ μέσα σὲ κάθε της πράξη. Ἡ παρουσία τοῦ ἀντρα ἀπὸ μπρὸς της δὲν ἔλειπε, καὶ κατανοῦσε νὰ παίρνῃ τοὺς παιδιάτικους τρόπους τὰ κοριτσιότσια φερσίματα γιὰ νὰ τοῦ μιλή, καὶ γιὰ νὰ νιώθῃ ἔτσι τὸ ἀνδρικό του ξεχώρισμα πὸ ὑπαρκτό. Ἦταν κὶ ἀκόμα ἕνας λόγος πὸ τῆς ἔφερνε καὶ τῆς ἔδινε αὐτοῦς τοὺς τρόπους. Κάποια ἀνάμνηση... κὶ ἔπλωνε αὐτὴ ἡ ἀνάμνηση μέσα της ὅλη τὴν παλιὰ λαγνεῖα της σιωπηλὰ περίεργης παρθένας, τὴν ἀκόρεστη καὶ φοβισμένα ἀξίχαστη λαγνεῖα. Ἦταν ὅτι ἀγαποῦσε κὶ ὅτι ἐκράταγε ἀπ' τὰ παρθενικά της χρόνια, ὅτι δὲ θάθελε ποτὲς νὰ λησιμονήσει.

Κὶ ὁ ἀντρας της, ὄχις τίποτε γιὰ τοῦτο νάχη κάμει, βρέθηκε ἀναγκασμένος νὰ τῆς φέρνεται μὲ τὰ χαδέριστα πὸ θάκανε σίνα μικρὸ κορίτσι. Πολλὲς φορές στέκονταν ἀτόλμος μπρὸς στὴν παιδιάτικη χαρὰ της, μὰ ἐκείνη ἀπότομα καὶ βιασμένα μὲ τὴ θηλυκὴ ζωηρότητα τοῦ πλημμυροῦσε ὅλη τὴν ὕψια ἀπὸ πῶθου καὶ τυφλωμένα τότε τὴν ἐλάτρευε τὴ μυστικὴ ἀκολασία τῆς γυναίκας, καὶ τὰ ρόδινα χεῖλια πὸ τρέμιαν μὲ παρθενικὴ, θαρρεῖς, τὴν καρτερία τους. Κ' ἦταν ἀγέρωχος νοιώθοντας νὰ τοῦ παραδίνεται ὁ παραγμένος λυγμός της μὲ τὴ σάρκα της. Καὶ τὰ μάτια της μὲ τὴν ἀδάκρυτη γλυκύτητα τῆς γαλάζια τοῦ ζητούσαν κάθε του στέναγμα καὶ κάθε κόθο... Ἀμίλητος καμάρωνε τὴν ἐλευθερὴ εἴδη της, τὴν ἀνάσα της πὸ μέσα της πέραγε μιὰ νευρικότητα ζωτικὴ, καὶ τὰ χεῖλια μὲ τὸ γλυκανάβρυσμα τοῦ ἔρμου χαμόγελου... Ἔτσι τὴν ἐκαμάρωνε καὶ τὴν ἐλογάζαζε σὰν κάποιο ἀλαργινὸ ἀγαθὸ, δυσκολομάντευτο, πὸ ἀκόμη δὲν τοῦ ἀνῆκε, καὶ πὸ θὰ τὸν ἐπρόσμενε σ' ἕναν ἄλλο κόσμο...

Κὶ ἔταν ἐκείνη ἑάφνου ἔγερνε καὶ σ' ἀγκάλιασμα τῆς ἔσερνε βαθυβόγγο τὸ τρέμουλό του, ἀφήνονταν ἐκλεκτὰ ἀνήμπορος, σὲ μιὰ χιλιάδιπλη ἀπόλαυση, πὸ μακάρια τοῦ ἔκλεινε ὅλα τὰ φροντίσματα κὶ ὅλες τίς σιαιρές ἀνησυχίας.

Ἔτσι περνοῦσαν μ' ἀνεμπόδιστη τὴν ὄριμή τους. Κὶ ὁ Γῶγος σιγὰ σιγὰ λησιμόνησε τὴν ἀσκήμια του μὲς στὴν τόση γοητεία. Ὅλη ἡ ἀνδρική του ἀξία τοῦ ἀποκαλόστηκε μὲ τῆς γυναίκας τὴν ἀνάγκη, καὶ τότες

Ήτανε μόνος στην κάμαρα' στον καθρέφτη κυττάχτηκε κατάχλωμος, και σαν κυνηγημένος βγήκε στη σάλλα και τράβηξε στο σαλόνι να βρή τη γυναίκα του... Κάτι άπειρα κουρασμένο έχυσε σ' όλη του τη σάρκα μια άοριστία μοναξιάς, και στ' ατύχη περνούσε όλοκληρη ή σειρά των λόγων, που δεν είχε προφέρει, και που θάλεγε για ν' αλλάξει τη φύση της φωνής του... Και τρώμαζε οργισμένος, ακούγοντας άτέλειωτα τὰ λόγια αὐτά, που δεν είχε τολμήσει να προφέρει... Ακούγοντάς τα να γέρνουν μέσ' στ' ατύχη του δοσρά, σὰ μια έχθηρητα που ποτές δε θά έπαινε, που σκληρή ποτές δε θά εσώπαζε... Από τη μορφή του είχε φύγει τὸ διάφανο σάλεμα κάθε σκέψης, και θολά κρεμιούνταν στὸ άπρόσιμο βασανό του.

Και πήγε μὴ ξέροντας τὸ δρόμο του, πλανημένος σ' ένα όμιχλωμένο κύκλο, σ' ένα σύγνεφο κύκλων συγχισμένων, πρὸς τὸ σαλόνι για να βρή τη συντροφιά.

Ἡ Τζούλια κάθονταν στὸ βάθος—Γύρω της θαμπή γαλήνη, χλιαρά δική της, μαζωγμένη ασάλευτα στὴς σιωπὴς τὸ πρωτοπνι... Κάθονταν στὸ βάθος επάνω στὸ τούρκικο μιντέρι, με τη νοχέλεια κάποιας λιγισμένης έγωπάθειας...

Ἀπ' τη γλυκειά εξουσία των χειλιών της θά ροδοστάλαζε ποθοπλάνταχτα ένας σπασμός σαν άπ' τὸ θείο ξεπαρθένωμα, και σαν άπ' της πρωτάνθεστης γυναίκας τὸ βαρὺ ευώδιασμα... Ἔτσι όπως κάθονταν στὸ ύψὸς της στόμα πλημμύριζε τὸ μακάριο ξελάγιασμα τοῦ πόθου... Ἔτσι όπως κάθονταν—Ἀνήσυχη ή θερμότη της σάρκας της έγέμιζε τὸ πρόσωπο, ως την αστέρευτη άγνοια της κόμης και στοῦ προσώπου της την παιδική χλωμότη έφεγγε ή γελαζόμενη δοσριά της... Στὰ ρουθούνια της φτερούγιαζε ή ασκλάδωτη γοργότητα, σαν άπὸ φῶς που διψά τη φυγή και τὸ τρικύμισμα... Κάτι άπ' την ψόχωση της σιωπὴς γύρω της πλάνιζε τη νοθηρή νίκη, σαν άτέλειωτο ξεκούρασμα που έβουθίζονταν στὴς άργόφωτης θύμησής τ' ανάδλεμμα... Κάτι άπ' την ψόχωση της σιωπὴς απλώνονταν βαθύτερα στὸ διάφωτο της λάμπας... ως τὸ φόδο μιάς άπειρης θολούρας—Κάποιο συλλόγισμα που δε θά περνούσε, σιωπασμένο στη γέννησή του...

Και την εκότταζε ὁ Γίγος τη γυναίκα του, με τη ματιὰ άμετρα υποταγμένη στὸ νεύριασμά του, και μέσ' στην ψυχὴ του την έφερε ακέραια, όπως ένα ξελάφρωμα με τη δύναμη της ανάσας. Και την εκράτησε ἔτσι μέσα του, για λίγες στιγμὴς, την εκράτησε αναφτερισμένη τη γυναίκα του, όπως ένα ξελάφρωμα με τη δύναμη της ανάσας!

Και στη ψυχὴ του πόντισε τὸ καταφύγισμα της όμορφιάς, που τὸν εκούρασε σὰ σ' ένα λειποφύγισμα... Πολύπαθα ή άγωνία της

πύτερο κι άπ' την εὐτυχία του μετὰ πλέρια δύναμη, που μεγαλόχρομα τοῦ έστησε την ποικιλία της υπερφάνειας. Και ξεχναγε την άσκήμια του τη χαμηλή. Μονάχα όταν μιλούσε, ή φωνή του σκούρα και ραγισμένη κράταγε ένα πνιχτικό καθρέφτισμα τοῦ κορμιού του. Και τὸδλεπε αὐτό, και τη φωνή του με κάθε τρόπο, ζαρώνοντας τὰ χείλια για κάποτε τὸ στόμα άνοίγοντας δραντερά, ζητούσε να της αλλάξει τὸ σκοτεινίασμα.

Μία βραδυά κατάντησε, πυκνά ξεχασμένος σ' αὐτήνα την προσπάθεια, ν' αφήση κάθε νόημα της όμιλίας και να μη βγάξει, παρὰ λόγια άδιστα και ξένα. Ἀχαρχτήριστη μέθη τὸν έσερνε και πεισιμωμένα κυττούσε να βγή άπ' τὸ σκλάδωμα της φωνής του, που μέσ' στην κκότηχη προσπάθεια σπαρταρούσε πικροσάλευτα, πάντα κρατώντας την πλατιά προδοσία της άσκήμιας του. Τὰ μάτια του είχανε θολώσει με την επίμονη προσοχή στην προσπάθεια, κ' ένα άργὸ ἴδρωμα τοῦ εκρύωσε τὸ μέτωπο. Τὸ κεφάλι του ζαλισμένο και τὰ χείρια του άτακτα παίζανε σὲ τρομαγμένο κούρασμα που ὄλο σκυρτοθεο για να πάψη. Ὁλόκληρο τὸν είχε πάρει στην προδοσία της ή φωνή του, κι ὄλες του οί φλέδες κι ὄλο του τὸ χρώμα τονώνουνταν για να τη νικήσουν. Μά εκείνη πάντα ἴδια μεσ' στὸν άρρωστο συρφετὸ των λόγων, σκούρα και ραγισμένη, σηκώνοντας με κόπο τὸ πνιχτικό καθρέφτισμα τοῦ κορμιού τὸν ελύγιζε στην επίμονή του. Στὸ τέλος στάθηκε παραξενεμένος που τίποτε τὸση ὄρα δε μπόρεσε ν' αλλάξει στη φωνή... Με μιάς τοῦ ξανάρταν στὸ νοῦ σὰ σκέψης, ὄλα τὰσημαλόγια που σκορπισμένα πρόφερε, τοῦ ξανάρταν ὄλα όπως προφέρτηκαν με τὸν ἴδιο τόνο ἀνάλλαχτα. Στην ἴδια σειρά. Και ξαφνίστηκε άνετριχιάζοντας... Μία σφιγμένη άνησυχία τοῦ έγέμισε τὸ στήθος, κι άργὰ γύρισε πρὸς τὸ μέρος της γυναίκας του που τὸση ὄρα καθισμένη άντίκρου του δεν είχε τολμήσει να δγάλη άχνα... Ἡ Τζούλια τὸν εκότταζε τὰ μάτια της αλογισμένα σ' ένα στεγνὸ φόδο, που της έγάζονε τὰ φρύδια στην αὐστηρή τους άγριάδα. Τότες σ' ὄλο του τὸ κορμί χτύπησε ὁ παλμὴς κάποιου πόνου και χλώμιασε... Ἡ Τζούλια ὄλο τὸν κύτταζε, και στὸ χρώμα της ματιὰς της έννοιωσε τὸν πόνο του να μεγαλώνη πένθημο, ταπεινωμένο—Για κάμποσες μέρες αισθανότανε την παρουσία της γυναίκας του σὰ μια μισερή ενόχληση, σαν ένα βάρος επάνω στὴς φλέδες του και γύρευε να την άποφεύγη. Αὐτὸ δάσταζε κάμποσες μέρες, και μετὰ βραδειά που μονάχος άναθε τὸ φῶς μέσα στην κάμαρα, άνοιξε τὸ στόμα κι άθελά του πρόφερε κάποιους φθόγγους, λαίμαργα πολεμώντας να την αλλάξει τη φωνή. Ἀλλὰ με μιάς μέσα του κτύπησε κάτι, και σώπασε κλείνοντας μιστυκά τὸ στόμα...

ανάσας του τόν εκούρασε, κ' ήρτε κ' εκάθησε στο μιντέρι, δίπλα στη γυναίκα του, που ή χαρούμενη μορφή της έδειχνε πως τίποτε δεν είχε καταλάβει απ' το μαρτύριό του. Καί τήν εκότταζε κατάματα τή γυναίκα του, κενώνοντας στή βουρκομένη ματιά βάρυπνη τήν τρυφερότητα. Καί μέσ' στής Τζούλιας τήν ψυχή κατέβηκε ή ματιά του αὐτή σάν ένα κρυφαγγάλιασμα μέσ' στο μεθύσι της γιορτής, κι άνετρίχιασε ρίχνοντας τὸ κεφάλι της μ' ένα φλογερό ψίθυρο εγκατάλειψης, πάνω στο στήθος του . . . οί σπρωγμένοι παλμοί τόν έδεναν στήν άνήμπορη παράδοση . . . Καί τότες έννοιωσε ὁ Γώγος μέσα του, θερμότερη κι απ' τὸ δρόμο τοῦ αἱμάτου ἔλη τήν παράφρη λατρεία του γι' αὐτήνα τή γυναίκα, ἔλο του τόν έρωτα τόν εμπνευσμένο απ' τὸ ξεχώρισμα της εὐδαιμονίας . . . Κάτι επέρασε μέσα του, ακάτεχα ήθονικό . . . Κάτι εξύπνησε ὅπως στής αὐροσάλευτης γαλήνης τήν άναγάλια . . . Κ' έννοιωσε πως χαμογέλασε —

Ἡ άγωνία του πλημμύριζε τώρα απ' τὸ ξάναμμα της χαράς του καί τοῦ φαίνονταν μακρυνή, μακρυνή ή ὄρα τοῦ πόνου του. . . σά νά γινε σ' ένα περασμένο κειρὸ άχρωμο . . . σ' ένα παιδικό κειρὸ, μαζί με τίς τόσες άλλες παιδικές πίκρες . . . σά νάγινε σέ κάποιον άλλο . . . σά νά μήν έγινε — Καί δεν μπορούσε νά φέρη τήν ὄρα τοῦ πόνου του, καί δεν ήξερε αν έφοβήθηκε ή αν ήρτε στο σαλόνι γιά νά βρῆ τή συντροφιά. Δέ θυμόντανε — Καί ξεχνώντας ὅτι μέσα του είχε τρικυμίσαι, ξεχνούσε καί της φωνής του τὸ πρόδομα, καί τήν άσκήμια του, υπαρήφανος στο θυσιαυρὸ της γυναίκας.

Ἔτσι περάσαν οί ακέψες που τόν έθλιβαν, κι ἔλα μέσα του άναγκασμένα, ή πρόθυμα ή άθέλητα, κάμιαν θέση στή εὐτυχία του, που τίποτε δεν της εκλείνε τὸ ήδονοστάλαγο ζάπλωμα. Ἄργος κι άθώρητος ένας ποταμός απ' τήν ὁμόφωνη στοργή τους φεύγοντας δημιουργούσε γύρω, καί δυνάμωνα άσίσαστη τήν άπεραντωσύνη της ζωής, γεμάτη απ' τὸ θαμπομέλωμα τοῦ ὄργασμοῦ. Μιά πλήμμυρα κατάχλωρης αὔρας σέ κάθε τους μέρα, σέ κάθε άγκάλιασμα τὸ προσκέρασμα της πνοής τους . . . καί της ροδαυγής ή έλπιση κ' ή άνάσταση σ' άσπλγα μεθυσιμένο ὑπνοκύλισμά τους . . . Της ροδαυγής τὸ τραμοζύσιμο σέρνοντας μίας άμάθητης παρηγορίας τὸ πρωτονάσασμα.

II

Ἔτσι έξούσαν.—Κ' εκείνη με της γυναίκας τήν άμαθη έμπιστοσύνη δεν έδλεπε παντοῦ παρά μία τέτοια ζωή, σάν τή δική τους, γεμάτη άπόλαυση, ένα πάντα άναξάντλητο καί γαύρο ζευγάριμα τὸ σπι-

τικό χωρίς τόν ἴσαιο κριμιάς κατγιγίδας, καμμιάς λύπης που θά έρχότανε νά φέρη δική τήν εχθρητα. Τά μάτια της κ' ή σάρκα της κ' ή ψυχή της ήταν τόσο γεμάτα απ' τήν ὀρθόκορμη καί πλούσια εκανοποίηση, που σ'τά ἔσα σπιτικά τήν έτρογύριζαν δεν έδλεπε παρά μιá χαρά, μιá εὐτυχία σάν κι αὐτήν, που έξούσε γαλήνια στήν κερδιά της. Ἡ άπόλαυση, ή θαθεία άπόλαυση, που ξεψυχώντας σ' ήδονή καί σέ πόνο δοίμαζε, μ' ἔλη τήν ὑποταγή καί τήν παράδοση τοῦ θηλυκοῦ ζώου, της είχε πλημμυρήσει τήν υπαχρη πέρχ ὡς πέρα μ' άπόλυτη συγκέντρωση πρὸς τήν εὐτυχία τοῦ ένστικτου. Καί τυρλωμένα, σ'τά αἱμά της, τὸ πνιγμύνα θερμό, κυττάζοντας θαίλευε σ'τόν κερδισμό της σά σ'ένα μυττήριου άνοιχτωμό, που τήν κλωθεσε σ' κάποιον άγωνιώδηκο χόρτασμα, πρὸς κάποιον μαρτύριο που θάταν ὁ ἴδιος ὁ κρυφότερος της ήδονής.

Δεν μπορούσε νά ὑποπεισθῆ πως σ'έες άλλες οίκογένειες ή φύση της καθημερινής ζωής, κ' οί ὀράτες τῶν συνηθειῶν τους κ' ή στοργή τους ήταν διάφορες απ' ὅτι αὐτή έγνώριζε μέσ' τήν άτμόσφαιρα τοῦ σπιτιοῦ της, μέσα σ'τόν κόσμο της. Γιατί αὐτὸς της ὁ κόσμος, που πραγματικά δεν υπαρχε παρά μέσα στήν ἴδια, μέσα στήν ένέργεια της παρατήρησής της καί της έξουσίας της, έπαιρνε μέρα με τή μέρα ένα τέτοιο πλατὺ ξεδίπλωμα, άπεριόριστα πλατὺ, ὅσκι κατάντησε νά της φαίνεται σάν μιá γενική άλήθεια, μιá πραγματικότητα που τίποτε δεν άφηνε έξω απὸ τὰ σνορά της. Ὁ κόσμος της έφτασε τὰ ὄρια τοῦ κόσμου.

Σ'τίς σχέσεις της με τίς διάφορες οίκογένειες—σχέσεις πολὺ σκέρπιες καί πρόχειρες—τίποτε τὸ διάφορο δεν κατόρθωνε νά βρῆ, γιατί σ' ὄλωνῶν τῶν γνωστων της τὰ πρόσωπα δεν έδλεπε παρά τὸ ἴδιο φωτεινὸ χαμόγελο, που άνετριχώντας κάθε φορά εὔρισκε μέσ' τόν καθρέφτη της. Τὸ ἴδιο τὸ δικὸ της χαμόγελο, που τὸ δάρυνε ὡχρά ή άφωσίωση του στή σάρκα. Μ' αὐτὸ της έφαίνονταν πως ἔλα τὰ πρόσωπα μεταξὺ τους έμοιαζαν με μιá ὁμοίότητα ἔλο νιάτα καί ὕγεια. Ἔτσι της έφαίνονταν, καί σ'τά λόγια τους, πάντα δεν εὔρισκε παρά τὸ άνοιχτόκαρδο άνάδρυσμα απ' τήν τρυφερότητα τοῦ χαμόγελου. Καί γιά τοῦτο της άρεζε νά μιλά με τίς φιλενάδες της, γά παίζη τὰ μάτια της σέ κάθε τους πονηρία, νά παρατῆ τήν προσοχή της στή σκίψη τους, χωρίς ὅμως οὔτε γιά μιá στιγμή νά ξεχνᾶ τ' ακάτεχο χαμογέλιο. Καί στο μακρυνότερο δάθος της διασκεδάσής της τὸ εκράτα σιγαλὸ καί γοητεμένο, καί ξάφνου μιá γρήγορη ματιά ρίχνοντας στο κύκλο τῶν μαζωγμένων, πσίθουνταν πως τὸ δικὸ της ήταν ὅμοιο με τῶν άλλων τὰ χαμόγελα, άλλ' είχε καί κάτι άκόμα, πρὸς τήν πρόκληση τῶν χειλιῶν, κάτι άκόμα σάν

ξάφνισμα πυρετός και σά λάμψη αγωνίας. Μέσα της τὰ αισθάνονταν τούτα τὰ μυριόχρωμα ένστικτα, και μιὰ σύγχυση δύναμης γεμάτη αίμα κυλούσε στις κρυφές της φλέβες. Στόν καθρέφτη γυρνούσε και κυττάζονταν μ' άχόρταγο θάμασμα, πού της έτρόμαζε τήν άναπνοή των ρουθουνιών, και τὸ άνάγεσμα της έδινε σάν κόπο. Και πολλές φορές αισθάνονταν μιὰ τέτοια αγάπη για τόν καθρέφτη της, πού τόν ένόμιζε σάν τὸ μόνο της φίλο· όλα της τὰ κρυφά θά μπορούσε νά τοῦ εμπιστευτῆ χωρὶς φόβο. Τόν ελογάριαζε άληθινά σά φίλο της, μὰ πολὺ θλιμμένο, πένθιμο σὲ μιὰ άνείπωτη μελαγχολία, σ' ένα στοχασμὸ άλαργινὸ όμορφάδας, πού αὐτὴ δὲν ήξερε νά τόν μαντέψη, τόσο άπλή όπως ήταν. Και για τήν άπλότητά της δοκίμαζε μιὰ άδυναμία και μιὰ συμπάθεια, και τόν άγαπούσε άκόμα τόν καθρέφτη, γιατί της έδειχνε τόσο ήμερα, μὲ τόσο γλυκύτητα τήν άπλότητά της. Κυττάζοντας μέσα του έδλεπε μαζί της νά προβάλλη ένα φωτοσκιωμα σάν παρηγοριά μέσα στη θλίψη του, και νόμιζε πὸς τὸ πρόσωπό της, τόσο παιδικά όμορφο, τοῦ έπαιρνε όλη του τήν μελαγχολία. Και πολλές φορές ή ίδια κατέβαινε διαστικῆ στόν κήπο, άμέσως μὲ τήν αὐγή έχοντας τὸ νεὸ της στήν παρηγοριά του, και τοῦ έκοθε λευκά τριαντάφυλλα· της έφαίνονταν πὸς αὐτά, όπως της έμοιαζαν, τρυφερότερο θά τοῦ έδιναν τὸ καθρέφτισμα της συντροφιάς τους. Στόλιζε ή ίδια ένα άνθογιάντι, θαμπά γυμνὸ, μὲ τὰ τριαντάφυλλα και τοῦ τάφερνε μπρὸς του. Ἐλήθεια τόν άγαπούσε τόν καθρέφτη της. . . Μήπως αὐτὸς δὲν ήταν πού ήξερε και τήν πιὸ μυστικῆ παραγῆ της όμορφιάς της ; Κοντά του, μέσ' στή μεταξωτῆ μαλθακότητα των μαξιλαριών άφισμένη, δὲν έπερνούσε όλες τις ώρες της ; Και μέσα του δὲν άφηγε νά τρέξουν, μὲ τῆ ρόδινη πονηριά των έρώτων, όλα τ' άγκαλιόσματά της μὲ τόν άντρα ; . . . Αὐτὸς τήν έγνώριζε, και μέσα του της έφαίνονταν πὸς κ' ή ίδια καλλίτερα τόν έαυτὸ της έγνώριζε, γιατί πάντα και μιὰ καινούργια γραμμῆ της όμορφιάς ξεχώριζε, σά μὲ τῆ δοήθειά του, πού ήταν όλο σοφία. Κι όπως έμενε πένθιμος της έκαμε νά πιστεύη στή σοφία του. . . Ἐλλά μ' όλη τῆ χαρὰ πού της έδινε πάντα θάρρους της έφερνε στὸ λαιμὸ τήν άρχή τοῦ παράπονου πικρά. . . Της ξόδαρνε ή ψυχῆ, σά νά τοῦ έπερνε αὐτὴ τὸ συλλογισμένο του πόνου, πού ποτὲς δὲν εσάλεινε—σά νά έρχότανε μέσα της για νά θρηνησῆ τὸ δάσανό του, άγαπημένα φυλλάγοντας μὲ της κάμει κακό. Και μιὰ μέρα στὸ τέλος τοῦ χειμῶνα—έξω ψυχρὸ της συντροφιάς τὸ σκοταίνιασμα—πού ήρτε νά κυτταχτῆ μέσα του, της έφάνηκε άπέραντος ὁ πόνος του, άπέραντος στὸ θαυσιγόσμα του. Μιὰ άόριστη συμπόνοια προβάλλε μέσα της τότε για κάθε θλίψη πού δὲν έγνώρισε, για κάθε

πόνου πού μπορούσε νάρθη σ' άλλες μέρες, και τὸ στήθος της γέμισε από ένα στέναγμα, σάν ξένο, και δίχως νά τὸ θέλη, και δίχως νά τὸ νοιώθη, ξέσπασε σὲ δάκρυα, παίρνοντας τὸ κεφάλι της μέσ' στὰ χέρια, μ' ένα κάμωμα χαδεμένου παιδιοῦ. . . και της άρρασε τὸ κάμωμα αὐτὸ· τὸ παράπονό της έγινε πιὸ άνάλαφρο, κι άρησε τὸ δρόμο τοῦ θρήν σου της έλευθερώτερο. Ἐτανε σά μιὰ ήδονή !

Κι από τότε έννοιωσε πὸς άληθινότερα άγκυρώσε τόν καθρέφτη της, πὸς ήταν κάτι δικό της, πὸς κρατούσε μεσιὸ των ίσκιου άπ' τόν καθμὸ της, πού για μιὰ στιγμῆ έπέρασε, πού μαντεύτηκε για μιὰ στιγμῆ. . .

III

Κι ὁ άντρας μαζί της έξοθε, και τοῦ φαίνονταν πὸς άδύνατη θά τοῦ ήταν ή ζωῆ δίχως εκείνηνα. Οὔτε ὁ ίδιος μπορούσε νά τὸ ήξερε αὐτὸ, γιατί μὲ τῆ Τζούλια ένα πληθος θροσισμοῦ κατέβηκε στης καθημερινῆς του ζωῆς τις προσπάθειες και τις άγωνίες. Τοῦ ήρτε ή συγκίνηση εκείνη πού μαρτυρικὰ τοῦ έλλειπε άλλοτε, στὰ πρώτα του χρόνια. Κι έννοιωθε και στις πιὸ χαρούμενα κοπιαστικῆς του μέρες, άλλοτε, πὸς μιὰ ήσυχία άπέραντα άδαια τόν έπερίμενε άδιάκοπα, ως τὸ τέλος της ζωῆς του. . . Και έδλεπε αὐτὸ τὸ τέλος μελανὸ μέσα σ' άρρώστεια και σὲ παραλήρημα έρημιάς. Μαζώνονταν κάθε του φτερούγισμα για τήν έλπίδα.

Μὰ κατόπι μαζί μὲ τῆ Τζούλια τοῦ ήρτε αὐτὴ ή χαρὰ της συντροφιάς, κι ή αγάπη της γυναίκας πού γέρνει χαμογελώντας, τοῦ έσκέπαζε ὅτι τοῦ στέκονταν πριν για δραχνάς.

Στῆ δουλειά του θαρραλέα έκουράζονταν γιατί κολακεύοντάς του όλες τις άδυναμίες αὐτῆ, και τις έίχρωμές του ύπερηφάνειας, τόν άνάγκαζε στὸ σκοτεινὸ της και στενιμένο κύκλο νά δίνη όλης της ζωντανείας του τῆ δραστηριότητα.

Μὰ τοῦ άριζε όταν τὸ δράδυ πού έφευγε οἱ υπάλληλοι στέκονταν μὲ τῆ συστο ή τοῦ δούλου, στὸ δάθος τοῦ διαδρόμου, ή τρέχαν νά τοῦ άνοίξουν τήν πόρτα, και νά τόν χαιρετήσουνε δειλά και μαζεμένα. Ἐτανε μιὰ άδυναμία του. Κ' εκείνος μὲ τὸ κεφάλι ψηλά περνούσε, σιάζοντας μ' ένα παχὺ και φουσκωμένο κίνημα τὸ ροδγο στὸ λαιμὸ. Στων υπάλληλων τὰ πρόσωπα ξαστερώνονταν άσβολημένη ταπεινώση, κ' ήξερε πὸς θαθειά σκέπτονταν τόν άπέραντο δρόμο πού τοῦς έχώριζε, και πού τόν κάματό του ποτὲς αὐτοὶ δὲ θά δοκίμαζαν. Τάδλεπε αὐτὰ τὰ αίσθηματά τους και τὸ συλλογιζότανε μ' ένα χόρτασμα ίκανοποίησης

σ' ἔλο τὸ πνεῦμα, κ' ἐννοιωθε τόσο πλείρια τὴ χαρά, ποὺ ἀθελά του τὴν ἔδαιχνε χαιρετῶντας τὸν πρῶτο γνωστό, ποὺ ἀντίκρυζε. Μὲ τὸ χαιρέτισμα τοῦ ἔλεγε δε: μέσα του πλημμύριζε, καὶ στὰ λόγια του κάτι ἀνείπωτο γελοῦσε, κὶ ἄλλαζε τὴν ὁμιλία χωρὶς νὰ ἐμποδίζη κάποια κινήματα, κάποια κυττάγματα, ποὺ μ' ἔλο τὸ ἀλλαγμὰ τῆς ὁμιλίας προφέραν τὰ λόγια τὰ ἴδια, ποὺ ἤθελε. Καὶ ξακολουθοῦσε νὰ γελᾷ - ἀφροσώπαινε κὶ ἀφηνε τὸ φίλο του—κάτι ἀσύστολο σ' ἔλο του τὸ δρόμο.

Περπάταγε μὲ τὸ βῆμα, ποὺ μέσα του γοργὰ ξυπνῆ τοῦ δασκάλου ἢ ἀλλαζονεία, καὶ κυττάζονταν στὸ κῶτταγμα ποὺ κάθε ἀνθρώπος σὰ νὰ τοῦ ἐριχνε. Καὶ σ' ἔλο τὸ δρόμο τίποτε ἔξω ἀπ' τὰ δοκιμάσματα τοῦ ἑαυτοῦ του δὲν πρόσεχε, καὶ κρατοῦσε ἐξακολουθητικὰ τὴ συλλογὴ τῶν ὑπαλλήλων. Μετροῦσε τὴ τρόπο ἔπρεπε νὰ παίρνη γιὰ νὰ τοὺς μιλᾷ, καὶ πῶς νὰ τοὺς φέρεται γιὰ νὰ τοὺς ἔχη πάντα σπρωγμένους κάτω ἀπ' τὴν ἐπιβολὴ του, καὶ μάζωνε τὰ φρούδια, ψήλωνε τὴν συνήθεια τῆς ματιᾶς, καὶ γυρνοῦσε σοβαρεμένους μορφασιούς, καὶ σ' ἀπόφασες κατόπι, ποὺ τὴν ἄλλη μέρα τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ τίς ξαναφέρῃ στὸ νοῦ χωρὶς ν' ἀπλωθῇ μέσα μιά ἀόριστη μελαγχολία.

Κατεβαίνοντας τίς σκάλες τοῦ σπιτιοῦ του γιὰ νὰ βγῆ καὶ ξαναγορίση πάλι στὴ δουλειὰ του σκέπτονταν κ' ἔδλεπε τὸ διάδρομο, ποὺ ἦταν ἔξω ἀπ' τὸ γραφεῖο του. Τὸν ἐβλεπε γυμνὸ καὶ ἀδειο, ἀδειο . . . χωρὶς ψυχὴ—σὰ νὰ μὴν ὑπαρχε κανένας πιά ἐκεῖ, σὰ νὰ εἶχανε φύγει ἔλοι, σὰ νὰ εἶχανε πεθάνει στὴν κατάρρα μιάς φριχτῆς ἀρρώστιας . . . Κ' ἔσφιγγε τότε τὴ καρδιά του, κ' ἔδλεπε πόσος ἦτανε δεμένος γιὰ ἔλη του τὴ ζωὴ μ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ τὴ ζωὴ ἐδέχονταν σὰ μιά μαύρη κὶ ἀπαυστη ταπείνωση—Κὶ ὁ καθὼς στὴν καρδιά του φούντωνε γιὰ κείνους . . . καὶ θλιβερώτερος γιὰ τὸν ἑαυτό του τὸν ἴδιον . . .

Κ' ἔπρεπε νὰ πάγῃ πῆλε στὸ γραφεῖο νᾶ τοὺς διησκυμένους μπρὸς του γιὰ νὰ ξαναρχίσῃ γύρω στὸ νοῦ ἢ ὑπερηφάνεια. Λησιμονοῦσε ἔλη του τὴν πίκρα στὸ σιδασμό, ποὺ γιὰ τὸ ἀτομό του ἔπνεε ἐκεῖ κὶ ἀναστήνονταν τὸ κάτι ἀσύστολο ποὺ μέσα του γελοῦσε.

(Ἔχει συνέχεια)

ΘΡ. Α. ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΡΩΔΗ

ROME VAINCUE

Ὁ συντεράτης μας κ. Βάλας εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς στείλει μιά μετάφρασὴν τοῦ τῆς Rome Vaincue τοῦ Ἀλεξάνδρου Παρῶδη. Δηλοποιεῖσθε σ' αὐτὸ τὸ φύλλο τὴν ἐκόλουθη πραγματεία του ποὺ χρησιμεύει ὡς πρόλογος. Θὰ ἀρχίσουμε τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἔργου ἀπ' τὸ ἐπιπέδιο τοῦ ἀνυλάδιου.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ Η ΞΕΝΗ

Γνωρίζετε ἓνα φιλολογικὸ παίχνηδι ποὺ συνίσταται στὸ νὰ παγγέλλῃ κανεὶς ἓνα στίχο στὸς ἄλλους ποὺ πρέπει νὰ βροῦν ποιὸς τὸν ἔγραψε; ὁ πρῶτος ποῦ θὰ μαντέψῃ τὸνομα τοῦ ποιητῆ σηκώνεται στὴ σειρά του καὶ ἀπεκρίνεται στὴν παρέα παρόμοιες ἐρωτήσεις.

Le sort finit toujours par céder aux grands cœurs. Τέσσερις-πέντε φώναζαν ἀμέσως, μεταξὺ τῶν ἐποίων κ' ἐγώ, πῶς ὁ στίχος ἦταν τοῦ Κορνέι. Τὸ μεγάλο νόημα καὶ ἡ ἀτσαλένια ἔκφρασὴ του δὲν ἐπέτρεπαν τὴν παραμικρὴ ἀμφιβολία. Μάθαμε ἕως κατόπι, ἀφροπροφέρθησαν τὰ ὀνόματα τῶν Ρασίν, Βολταίρ, Κρεμπιγιόν, Σωρέν, Λεμιέρρ καὶ ἄλλων, πῶς ὁ στίχος ἦταν τοῦ Ἀλεξάντρ Παροντί. Ἔτσι ἕκαμα γνωριμία μαυτῶν τῶν τραγικῶν ποὺ μὲ χτύπησε τὸνομά του· σὲ λίγες μέρες πραγματικῶς τοιχοκολλοῦσαν στὴν Κομεντί-Φρανσαίξ τὴ Rome Vaincue ποὺ δὲν παρέλειψα νὰ ἰδῶ καὶ ὅπου βρίσκεται αὐτὸς ὁ στίχος. Ἡ ἐντύπωσή μου ὕστερα ἀπ' τὴν παράσταση ἦταν ἀπὸ τίς πειρὸ παράξενες. Συλλογίζομαι πῶς μὲ τραγηδία, σχεδὸν σύγγραπτον (πρωτοπαίχτηκε στὰ 1876), ἦταν τόσο εἰσφύρη ἀπ' τίς ἄλλες τραγηδίαι τῶν γάλλων συγγραφέων ποὺ βάλθηκαν στὸ τέλος τοῦ παρασημένου αἰῶνα νὰ ξαναφουσησυνπνεύσῃ ζωῆς σ' αὐτὸ τὸ θεατρικὸ εἶδος. Ἀναλύοντας τὴν ὑπόθεσιν εὕρισκα ἓνα σωρὸ ὡραίας σκηνῆς. Τὴν πρῶτη πράξιν ὀλέκκληρη, τὸ ἐπεισόδιον τῆς Γιούνιας, τὴν τέταρτην πράξιν κατὸσα ἄλλα μέρη. Τὸ ὄνομα ἕμωκ τοῦ ποιητῆ ἔλο μὲ βασάνιζε τὸ νοῦ. Παροντί, Παροντί· μὰ ἔχει καὶ ἓνα δρόμο ἐδῶ στὸ Παρίσι· Ἀλεξάντρ Παροντί καὶ ἀνεπαίσθητα μ' αὐτὴ τὴ σύγκρισιν τῶν ἕκαμα ὁ νοῦς μου Ἀλέξανδρο Παρῶδη. Καὶ ἀλήθεια ἐδὲ γελᾶσθηκα· ὁ συγγραφέας, ὁ δυνατὸς τραγικὸς τῆς Rome Vaincue ἦταν Ἕλληνας, ἐγκατεστημένος στὸ Παρίσι, καὶ εἶχε ἀκίμα γρηματίου, ἀνκαλοθεμεῖμαι, διευθυντῆς τῆς Μπιμπλιότηκ Νασιονάλ (τῆς Ἐθνικῆς Γαλλικῆς βιβλιοθήκης). Χάρηκα καὶ ὑπερηφανότηκα μαυτῆ τὴν ἀνα-

κάλυψη και πρώτη μου δουλειά ήταν να φροντίσω να διαβάσω το έργο, που στην ανάγνωση βρήκα ακόμη ανώτερο από την παράσταση. Με την ίδια ευκαιρία γνώρισα και άλλες τραγωδίες του Παρήδη. Τὸν *Ulm le Parricide*, τὴν *Jeunesse de François Premier* καθώς και τὴν *Reine Juana* κι' αὐτὴ παιγμένη στὴν Κομεντί-Φρανσαίζ. Ἐπίσης και μιὰ σειρά ποιήματα τὸ *Cris de la Chair et de l'Âme*. Ἡ ἰδέα νὰ μεταφράσω τὴν *Rome Vaincue* ἦταν φυσικὰ ἢ λογικὴ συνέπεια ὄλων αὐτῶν και καταπιάστηκε στὸ έργο με ἀγάπη και μιὰ μέρα παίζοντας ἔδειξα σίνα φίλο μου στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη κάτι στίχους που αὐτοσχέδια γύρισα σὲ ἑλληνικοὺς λαμβδικούς. Σιγά-σιγά τελείωσα τὴν ἐργασία μου ἀπ' τὴν ὁποία ἔμεινα πολὺ εὐχαριστημένος, ἂν ὄχι γιὰ τὴν ἐπιτυχία της (αὐτὸ εἶμαι ὁ ἐλάχιστος σὲ θέση νὰ τὸ κρίνω) παρὰ γιὰ τὴν ἰδέα πὼς θὰ κάμω γνωστὸ στοὺς Ἕλληνας ἓνα έργο γραμμένο ἀπὸ ἓνα δικό τους.

Δὲ θὰ πονοκεφαλίσω ἔδῳ τοὺς ἀναγνώστες μου γιὰ νὰ τοὺς ἀραδειάσω προτερήματα και νὰ διαφημίσω τις ὄρετὲς ἑνὸς ἔργου που δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ συστατικά. Μιὰ τραγωδία γραμμένη στὸ ρεπερτουάρ τοῦ πρώτου γαλλικοῦ θεάτρου, που παίχτηκε ἀπὸ ἓνα Mounet-Sully (Βεσταίπορ) και μιὰ Σάρα Μπερνάρ (Ποστούμια), δι' ἡμετέρας παρακνήσεις ἐπαίνους. Ἡ φήμη της εἶνε παγκόσμια, ἔξω, θαρρῶ, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.⁽¹⁾

Γιαυτὸ καλὸ εἶνε νὰ γνωριστῆ σήμερα και νὰ ἐκτιμηθῆ πρᾶπομένα ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ φιλολογικὸ κόσμο.

Πρέπει τώρα και νὰ δικαιολογήσω τὴν ἀφιέρωση. Εἶνε ἀφάνταστος ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων που γράφουν σὲ ξένες γλώσσες, ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ με ἔργα μεγάλης ἀξίας συγχωνεύτηκαν με τὸν ἔξω κόσμο και ἀγνοοῦνται ἀπὸ τοὺς συμπατριωτὲς τους. Μάλιστα μερικοὶ στροβλώνουν ἢ ἀλλάζουν τὸνομά τους. Γιαυτὸ ἢ δικαιότερη πράξη και ἢ ἀμεσώτερη, ἂν δὲν τοὺς μεταφράση κανεὶς εἶνε νὰ συστήση τοὺς κυριώτερους, τουλάχιστον αὐτοὺς που ἔγραψαν θεατρικὰ ἔργα.

Παραθέτω λοιπὸν ὀνόματα που ἴσως γιὰ πρώτη φορὰ μερικά τους νὰ φαίνονται στὸν ἑλληνικὸ τύπου ἀρχίζω ἀλφαβητικά.

(1) Ὁ Μασὴ τὴν ἐμοσούργησε με τὸν τίτλο *Romé* και τὴν ἐπαίξε στὴν ἴπτρα τοῦ Παρισιοῦ ὁ μουσικὸς ὄμιος τῆς γυναικείας ἀδυναμίας δὲ βρέθηκε στὸ ἴδιο ἐπίπεδο μ' αὐτὸ τὸ έργο τῆς ἀντρικείας ἐνεργητικότητας και ἡ παραιοτέρα τῆς *Romé* εἶνε μιὰ ἀπὸ τις ἀδυνατώτερες τοῦ Μοσούργου τοῦ *Berlioz* και τὴν *Maidon*.

ὁ κ. Ἐ. Ἀθανασιάδης συγγραφέας τῆς *Jeune Turquie* και τοῦ *Περιάντη* στὸ Παρίσι.

ὁ Ἀντώνιος Ἀρκολέτος κρητικὸς που ἔγραψε ἰταλικὲς ὄπερες στὸ 17ο αἰῶνα,

ἢ Ἀγγελικὴ Βορθολομαίου που ἔγραψε μιὰ τραγωδία *Euphrosyne*,

ὁ Μπότσιας συγγραφέας τῆς *Φέντρα*, ἰταλικά στὰ 1578,

ὁ πολὺς Ἀπόστολος Ζῆσιος σύγχρονος και ἐπάμιλλος τοῦ Μεταῖ στάζιο που ἐποίησε καμμιά ἑξηνταριά μελοδράματα στὴν Ἰταλία και στὴν Αὐστρία,

ὁ Ἰωάννης Ἰουστινιάνης στὸ 16ο αἰῶνα ἔγραψε λατινικά και ἰταλικά,

ὁ Λεώνικος συγγραφέας στὰ 15ῶν τοῦ Σολινάτο τραγωδίας,

ὁ διάσημος Παπαδιαμαντόπουλος (Jean Moréas) ποιητὴς τῆς *Ἰφιγένειας*,

ὁ Ἀντώνιος Πάνδημος συγγραφέας τῆς *Ἀμορόζα Φέντε*, ποιητικῆς τραγωδίας στὰ 1619,

ὁ Γεώργιος Σέρκς συγγραφέας τοῦ *Τορίντο* και τοῦ *Ἰκαρου* στὸ 17ο αἰῶνα,

ὁ Τερσιότης συγγραφέας τῆς *Μόρτε νιλ Σοκιάτε* στὰ 1866

ὁ Φώσκολος, διάσημος και πασίγνωστος με τὸν Μεριάς, συγγραφέας τοῦ *Τιέστε* (Θυέστης) τραγωδίας (1792) και ἄλλων ἔργων.

Ὅλοι αὐτοὶ δὲν ἔγραψαν βέβαια ἀριστουργήματα ἀθάνατα. Ὅμως ἀντιπροσωπεύουν μιὰν ἀρκετὰ ἐγκώδη δραματικὴ ἐργασία, ὅπου τὰ ὄρατα ἔργα δὲν εἶνε σπάνια, και που θὰ ἔξτε νὰ μελετηθῆ και νὰ γίνῃ γνωστὴ στὸν ἑλληνικὸ λαό, ἀπ' ὅπου, ποιὸς ἔξει γιὰ τι αἰτίες κάθε φύσεως, χωρίστηκαν τόσα του παιδιὰ.

Παρίσι, 23-10-1920.

M. ΒΑΣΙΛΑΣ

Α. ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Η ΚΟΛΑΣΗ

ΤΟΥ ΔΑΝΤΕ ΑΛΙΓΙΕΡΗ

* Άσμα είκοστό δεύτερο

Είδα καθαλαρείους τὸ ὄρδι νὰ σκίωνουν καὶ ν' ἀρχίζουν
τὴ μάχη, καὶ περὰταξὴ νὰ κάμουν καὶ νὰ φεύγουν
γιὰ γλυτωμό τους κάποτε. Στὴ γῆ σας, ὦ Ἀρετῖνοι,
κουρασάρους εἶδα· παγανιὲς νὰ πηαίνουν· νὰ λαβόνουν
τὰ κοντροχτηπήματα καὶ νὰ χυμάνε οἱ τζόστρες,
πότε μὲ σάλπιγγα; ἀχὸ καὶ πότε μὲ καμπάνας,
μὲ τούμπανο ἢ μὲ καστελιῶν σημεῖα, καὶ μὲ δικά μας
σύνεργα ἢ ξένα. Μὰ μὲ τόσο ἀλλόκοτο σουραύλι
δὲν εἶδα καθαλάρηδες ὡς τώρα νὰ κινήσουν,
οὔτε πεζοὺς οὔτε καὶ πλοῖα σὲ νήμα ξέρας ἢ ἀστρου.
Μὲ τοὺς δαιμόνους, συντροφιά φριχτή, τοὺς δέκα πάμε.
Μὰ σ' ἐκκλησία μ' ἀγίους καὶ σὲ ταβέρνα μὲ φαγάδες.
Εἶταν στὴν πίσσα ἢ προσοχὴ μου ἀκέρηα, γιὰ νὰ μάθω
κάθε κατάστασι τοῦ λάκκου καὶ ἔποιων μέσα καιόνταν.
Ὡς τὰ δελφίνια, δντας σημεῖο μὲ τὴν καμπούρα κάμουν
στοὺς ναυτες, γιὰ τὸ γλυτωμό τοῦ πλοίου τους νὰ σκεφτοῦνε,
παρόμοια, γιὰ νὰ ξελαφρώσει κάποτε τὸν πόνο,
κανένας ἀπ' τοὺς κολασμένους εἰδειχνε τίς πλάτες
καὶ μ' ἔση ξαναχάνουνταν γοργότη δὲν ἀστράφτει.
Κι' ὡς σὲ χαντάκι, στοῦ νεροῦ τίς ἀκριες οἱ βυτράχοι
στέκονται, ἐγάζοντας ἀπ' ἐξω μόνο τὸ κεφάλι,
καὶ τὰ ποδάρια κρύδουνε καὶ τὸ κορμὶ τους τ' ἄλλο,
παρόμοια, ἀπ' ὅλες τίς μεριὰς οἱ κολασμένοι στίκαν,
μὰ ὡς ἔρχονταν ὁ Ἀραπογένης στὸ χοχλὸ βουτοῦσαν.
Κ' εἶδα ἕνα, καὶ περὰ ἢ καρδιά μου ἀκόμα, ποὺ καρτέρει.
Κάποτες ἔτσι ἕνα βυθὰ βυτράχι καὶ ἄλλο μνήσκει.
Κι' ὁ Σκυλονόχης ποὺ ἔτυχε σιμότερα, ἀπ' τὴν κόμη
τὴν πισημένη τὸν γραπώνει καὶ τὸν σέρνει ἀπάνου,
ποὺ σὰν κανένα ποταμόσκυλο ἔτσι ἐφάνταξέ μου.

Γνώριζα πιά τὰ ὄνίματά τους: τὰ σημάδεψα δντας
τοὺς διάλεξαν καὶ ἀκόμα πρόσσεξα δντας φωναζόνταν.

— Μπῆξ' του τίς νύχες, Κόκκινα, στὴ ράχη, ὡς νὰ τὸν γδάρεις!
Ἐκράζαν οἱ καταραμένοι ἀντάμα. Κ' ἐγὼ λέγω:

— Δάσκαλε, μάθε, ἀν σοῦ βολεῖ, ποιὸς εἶνε ὁ κακομοίρης
πώχει στὰ χέρια τῶν ἐχτρῶν του πίσσι. —Κι' ὀδηγῆς μου
σιμόνοντάς τον τοῦ ρωτᾶ πόθε εἶταν καὶ αὐτὸς εἶπε:

— Γεννήθηκα μεσ' τῆς Ναβάρρας τὸ ρηγάτο, Ἡ μάνα
ποὺ μ' ἔβαν πόρνο μ' ἔκαμε, ποὺ ρήμαξε καὶ αὐτήνα
καὶ τὸ ἔχει της, στὴ βούλεψη κάποιου ἀρχοντα ἔβαλέ με.

Τοῦ καλοῦ ρήγα στάθηκα θιδάλτη ἀπὸ φαμέγιος
καὶ ἄρχισα ἐκεῖ τὸ ἐμπόριο, ἐδῶ στὴ λαύρα ποὺ πληρώνω. —

Κι' ὁ χοῖρος ποὺ ἀπ' τὸ στόμα του, στὴν καθαριά τὴν κώχη,
σκυλόδοντο ἕνα ξεπετιόνταν ὅπως στὰ γουρούνια,
νὰ δοκιμάσει τούκαμε πῶς ξελουριάζει τὸ ἕνα.

Σὲ κακοὺς γάτους τὸ ποντίκι ἀνάμεσα εἶχε πίσσι.
Μὰ ζώνοντάς τον μὲ τὰ χέρια ὁ Ἀραπογένης εἶπε:

— Σταθεῖτε αὐτοῦ ὅσο τὸν κρατῶ. — Καὶ πρὸς τὸν Δάσκαλό μου
τὴν ὄψη στρέφοντας τοῦ λέγει. — Ἄν πιότερα γυρεύεις,
ἀκόμα ρώτα του πριχοῦ νὰ τὸν ρημάζουν οἱ ἄλλοι.

— Πῆς μου, τοῦ λέγει ὁ Δάσκαλος, ἀν ἀπ' τὴν πίσσα κάτω
μέσ' τοὺς κακοὺς τοὺς ἄλλους κάποιονα λατίνο ξέρεις;

— Λίγη ὄρα εἶνε ἕνα ποὺ ἀφησα, γαιτονικό ἀπὸ τόπο,
ποὺ ἄς εἶτανε μαζὺ του νὰ εἶμαι ἀκόμα σκεπασμένος,
γιατί δὲ θὰ εἶχα νὰ φοβοῦμαι ἀρπάγια, λέσι, καὶ νύχια.

Κ' ἔκραξε ὁ Λιβυκός — Πολὺ τὸν ἔχουμε πορμείναι! —
Καὶ μὲ τὴ ψούρκα τὸν ἀγκύλωσε ἔτσι ἀπὸ τὸ μπράτσο
ποὺ ξεσαρκίζοντας τον μιά τοῦ χώρισε λουρίδα.

Κι' ὁ Ἀσκημοδράκος ἔκαμε ν' ἀρπάξει τον καὶ ἐκεῖνος
ἀπ' τὰ ποδάρια, μὰ ἀγριεμένος τότε ὁ δέκαρχος τους (1)
ἔστρεψε δλόγυρα, καὶ λίγο ἐκεῖνοι ὡς ἐλουφάζαν,

ὁ Δάσκαλός μου ρώτησε χωρὶς ν' ἀργήσει αὐτόνα
πὸς ἔσταθη ἀκόμα τίς πληγῆς του: — Ποιὸς ἐστάθη ἐκεῖνος
ποὺ ὄρα κακὴ τὸν ἀφηνες, νὰ θγαῖς στὴν ἔχτη, ὡς εἶπες: —

— Ἐστάθηκα ὁ καλόγαρος Γκομίτας τῆς Γαλλούρας, (2)

1) Πιο κάτω, ἀπ' τὰ ποδάρια, μ' ἀγριεμένος τότε ὁ δέκαρχος τους. 2) Καλόγαρος
ἀπ' τὴν Σαρδένια. Εὐνοοῦμενος τοῦ Νίνου ἀπ' τίς Visconti τῆς Πίζας; ἔμπος
γεύθηκε τοὺς βαθμοὺς καὶ τ' ἀξίωμά του.

κάθε κατεργαριάς άγγειό, τοῦ ἀντιλογιέται ἐκεῖνος,
 πού τοὺς ἔχτροὺς τοῦ ἀφέντη του στὰ χέρια του κρατῶντας
 τοὺς φέρθηκε ἔτσι πού ἔλει τους ψχαριστημένοι εἰμῖναν.
 Πῆρε τὸ χρῆμα τους καὶ δίχως λόγια ἀπόλυσε τους,
 καθῶς τὸ μολογάει κι' αὐτὸς. Καὶ στ' ἄλλα ὀφείκια ἀκίμα
 τρανὸς κι' ἔχι μικρόπρεπος ἐστάθη κατεργάρης.
 Ὁ Μίκαλ Ζάνχος (1) ἄρχοντας τοῦ Λογοδόρου μένει
 μαζὺ του καὶ δὲ νοιώθουνε, νὰ λέν γιὰ τὴ Σαρδένια,
 κούραση οἱ γλωσσες τους καμιά. Μὰ ὦ δυστυχιά μου! δῖε
 τὸν ἄλλονα πού δόντια τρίζει! Θὰ λαλοῦσα ἀκόμα,
 μὰ τρέμω πού ἐτοιμάζεται τὴν ψώρα νὰ μοῦ ξύσει.—
 Καὶ στὸν Ἄνεμικὸ γυρνῶντας, πού γιὰ νὰ χτυπήσει
 τὰ μάτια του ἀλλοιθώριζε, λέγει ὁ μεγάλος πρῶτος:
 — Ὅρνο κακὸ! στὸν τόπο σου! — Λομπάρδους ἢ Τοσκάνους
 ἀν θέλετε, ξανάρχισε κατόπι ὁ τρομαγμένος,
 νὰ δεῖτε ἢ νὰ γροικήσετε, θὰ κάμω ν' ἀνεβοῦνα
 μὰ λίγο οἱ κακονύχηδες παράμερα ἄς σταθοῦνε,
 πού νὰ μὴν ἔχουν νὰ σκιαχτοῦν ἀπ' τὴν ἐκδίκηση τους.
 Κ' ἐγὼ σ' αὐτὸ στεκάμενος τὸ μέρος, ἕνας πού εἶμαι,
 θὰ κάμω ν' ἀνεβοῦν ἐπτά, καθῶς σφυρίζω, ὡς εἶνε
 συνήθιο μας νὰ κάνουμε σὰν ξεμυτάει κανένας.—
 Λόγια παρόμοια ὡς γροίκησε σηκίνει τὸ μουσοῦνι
 καὶ τὸ κεφάλι ὁ Σκυλονύχης σειῶντας λέγει — Ἀκοῦστε
 τὴν πονηριά πού σκέφτηκε γιὰ νὰ βουτήξει μέσα! —
 Κι' αὐτὸς πού βρόχια εἶχε ἄρραβ' ἀ μεγάλη, ἀντιλογιέται.
 — Πολὺ εἶμαι ἀλήθεια πονηρὸς πού σφοδρὰ ἐτοιμάζω
 γιὰ τοὺς δικούς μου πιότερη! — Κι' ὁ Χαμηλοπτεροῦγης
 δὲ δάσταζε καὶ στοὺς λοιποὺς ἐνάντια — Ἀνίσως, τοῦ εἶπε
 βουτήξεις καταπῶ: σου δὲ θάρτω πηλαλῶντας
 μὰ κι' ἀπ' τὴν πίσσα θὰ χτυπήσω ἀπάνου τις πτεροῦγες.
 Ἄς τραβηχτοῦμε ἀπ' τὴν κορφὴ κ' ἢ ἔχτη σκουτάρι ἄς γένει,
 νὰ διοῦμε ἀν πιότερο ἀπὸ μᾶς ἀξίζεις ἕνας πού εἶσαι.—
 Πρωτάκουστο παιχνίδι ἐσὺ θ' ἀκούσεις πού διαβάζεις.
 Καθένας πρὸς τὴν ἄλληνα μεριά τὰ μάτια στρέφει
 καὶ πρῶτα οὐτὸς πού πιὸ σκληρὸς νὰ τὸ δεχτεῖ φαινόταν.
 Τὴν ὄρα του καλοδιαλέγει τότε ὁ Ναβαρρίζος,
 σιερισπατὰ εἰς φτέρνες του στὴν ξέρα καὶ πηδῶντας

1) Ἀξιωματικὸς τοῦ Εἰσο φέγγατης Σαρδένιας.

σὲ μιὰ στιγμὴ ξαφεύγει ἀπ' ὄσα ἐκεῖνοι μελετήσαν.
 Πικροκαρδίστηκε καθένας ξαφνικὰ γιὰ τοῦτο
 μὰ πιότερο ὄποιος τῆς ντροπῆς ἐστάθηκε αἷτιος. Ὅθε
 κινάει καὶ κράζει «Σ' ἔρταζα!». Μὰ λίγο φέλησε του
 τί νὰ περάσουν τὰ φτερὰ τὸν φόβο δὲν μπορέσαν.
 Βούτηξε ἐκεῖνος κι' ὄρθωσε τὰ στήθια αὐτὸς πετώντας.
 Ὅμοια βυθαίει κ' ἢ πάπια αὐτὸς γεράκι σὰν πλακόσει,
 κι' αὐτὸ βαρυόκαρδο γυρίζει ἀπάνω καὶ σκασιμένο.
 Γιὰ τὸ περίπαιγμα ὀργισμένος ὁ Παχνοπερπάτης
 μὲ τὰ φτερὰ του ἐχούθηκε κατόπι, ἐπιθυμῶντας
 ὁ κλέφτης νὰ σωθεῖ πού αὐτὸς ἀμάχη νὰ πετόχει.
 Κι' ὡς εἶχε τοῦτος πιά χαθεῖ γυρνάει στὸ σύντροφό του
 τὰ νόχια, καὶ στὸ λάκκο ἀπάνω ὄρμα μαζὺ του, μὰ ὁ ἄλλος
 γεράκι εἰδείχτηκε ἄρπαγο γερὰ νυχιάζοντας τον.
 Καὶ μὲς τῆς λίμνης πού ἔβραζε τὴν μέση ἀντάμα ἐπέσαν,
 Ἄξαφνικὸς ἐστάθηκε ξεχωριστὴς ἡ λαύρα.
 Μὰ τις φτεροῦγες εἶχαν τόσο κολλημένες πού εἶταν
 νὰ σηκωθοῦνε ἀνίμποροι. Θλιμένος μὲ τοὺς ἄλλους
 ὁ Ἀραπογένης τέσσαρους πετάμενους στὴν ὄχθη
 στέρνει τὴν ἄλλη μὲ τις φουρκες ὄλους. Κατεβήκαν
 μὲ βία πολλὴ στὶς θέσες τους ἐδώθε αὐτοὶ κ' ἐκείθε
 κι' ἀπλώσανε τάρπαγια τους κατὰ τοὺς κολλημένους,
 πού τώρα πιά ἀπ' τὴν κόρα κάτω κοίτουσαν ψημένοι.
 *Κ' ἐμεῖς τοὺς παρατήσαμε παρόμοια βαλτομένους.

ΘΕΜΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ

(Συνέχει από το προηγούμενο φυλλάδιο και τέλος)

"Όταν έφτασε μπρός στο σπίτι της Ξένης παρατήρησε το ρολόι του. 'Η νύχτα ήταν προχωρημένη πολύ και σκέφτηκε να μη χτυπήσει την θύρα. Τράβηξε έξω απ' την πόλη στους κάμπους.

Προχώρησε. 'Υστερα από αρκετή ώρα ένοιωσε να του χόβονται τα πόδια. Κάθισε.

Να πάλι στη ζάλη του μέσα οι φαντασίες τον στοιχειώνουν. 'Ένας αδιάκοπος κύκλος που στριφογυρίζει. Προσπαθεί να τις βάλει σε τάξη. 'Αδικα. Οι εικόνες περνούν από πάνω του συγχισμένες. 'Αδύνατο να τους βρει σύνδεσμο. Κάποτε προσηλώνεται σε μιὰ. Προσπαθεί να τη διώξει. Ξαναγεννάει κυρίαρχη.

Δεμένος εδώ στην καρδιά της στεριάς σαν το σκλάβο! "Ας μπορούσε να απενίστη τη θάλασσα. Μια φορά μόνο, ως ήταν τόσο λίγο σαν ένα ανοιγοσφάλισμα βλεμμαίου. Θα του φεγγαν ίσως οι βραχνάδες όλοι απ' την ψυχή... Παρατηρεί.

Κάτω εκεί στα βαθιά του όριζοντα ένα σπίτι. Το σπίτι του. Μακριά στην πατρίδα. Το φιλον τα κύματα της Προποντίδας. Δές, να τα βαπόρια περνούν από μπρός. Πάνε για τον Ποταμό και τη Μαύρη Θάλασσα να φορτώσουν, αλλά χαμηλά βαριοφόρτωτα σαν να άγκομαχούνε κατεβαίνουν για την Ασπρή. 'Ακολουθούν από πίσω τους χοροπηδώντας τα δελφίνια μιὰ βουτούν και χάνονται, μιὰ χοροπηδούν και ξαναφαίνονται. Ξεφτυρώνουν ακόμα και κοντά κοντά στα βαπόρια εκεί που άσπρίζει το χαράμι του έλικα. Οι βάρκες! Δές της πώς χορεύουν. 'Επίτηδες πέφτουν άπάνω στο κυματοτάραγμα των πλεούμενων για να κουνηθούνε άνω κάτω. 'Έχει κι' άλλες δεμένες με τα σκοινιά πίσω απ' τα βαπόρια που τις τραβούνε. Κιτάξέ τις με τί περιφάνεια ανεβαίνουν το Βόσπορο!

'Ο Θέμος τα κοιτάζει όλα απ' την κάμαρα του. Στα τ'άμμα του κερφιτίζεται η θάλασσα.

'Η κότεχισμένη του ή κάμαρα!

'Αξαφνα γυρίζει το κεφάλι. Τρομάρα! 'Όλα τριγύρω του ισακισμένα σπασμένα το γραφείο του, ή βιβλιοθήκη του, όλα χάμω πεταγμένα τα βιβλία του σκισμένα. . . .

'Εκεί κάτω . . . κάτω . . . στο παράθυρο που φέγγει μιὰ γυναίκα ντάγγ ντάγγ, δυο ώρες ύστερα απ' μεσονύχτι Προσμένει ή κοπέλα. Την

κοιτάει ο Θέμος. Ποιά είναι; 'Αχ! ή Θάλεια ή παλιά του, ή αγαπημένη του ή γυναίκα. 'Η συντρόφισά του που δεν τον άφηκε στις χαρές και στ'ς λύπες. Μαζύ του κι' εδώ στην άκρια στην έξορία. Στα μάτια της κάτι αντιφεγγίζει. Μήν είναι φαντασία; Το κοιτάζει στο γλωμό φως του φεγγαριού, είναι δάκρυο. Κλαίει ή άμοιση ή κοπέλα.

Πονεί ο Θέμος πονεί βλέποντας το, θαρρεί πως ή κάθε ίνα του κορμιού του κόβεται με το μαχαίρι. Πόσο άδικο της έχει κάμει. Κι' όμως οι μούρες τους μαζύ σταυρωμένες. Τα χάλκινά τους καρδιά χτυπημένα άπάνω στο ίδιο ξύλο. Ε! το δάκρυο εκείνο πως θα μπορέσει να το ξεπλύνει. Μ' αίμα σβύνεται μονάχα με το αίμα το δικό του. Αυτό μονάχα μπορεί να γεμίσει το αυλάκι που χάραξε το δακρυμένο εκείνο κύλισμα.

Αυλάκι; 'Ο Θέμος το κοιτάζει είναι πλατύ σαν ποτάμι.

Ε! πόσες άνοιξες δεν μπορούν να σβύσουν ένα δάκρυο.

'Ο ποιητής σαν τρελλός προσπαθεί να διώξει τους βραχνάδες που τον πνίγουν. Σηκώνεται να προχωρήσει προς την πεδιάδα. Σχεδόν δε γνωρίζει που πάει. Σ' έλεγχο άκουμπι στο κορμί ενός δένδρου.

Κοιτάζει τον ουρανό.

Είναι σκοτεινός κι' αφέγγαρος. Τα έφτα άστρα του άμαξού τρεμουλιάζουν σαν έφτα καρδιοχτύπια.

Το φως εκείνο, που είναι το φως που τον έχει πλημμυρίσει. 'Αρρωστη βαριά ή Ξένη, στο κρεβάτι. 'Ανοιγοκλείνει με κόπο τα μάτια. Δέ φέγγει πιά μέσα τους ή άνεσπερη λάμψη. Τα δάχτυλά της δεν μπορούν να αναστήσουν πιά τις άρμονίες, να τις ξυπνήσουν σαν τις κοιμισμένες βασιλοπούλες. Την ώρα αυτή που ήταν πιά όλόκληρος κοντά της, εκείνη χαμένη. Κλειστός τώρα ο κάθε δρόμος προς τ' άπέραστα βουνά. Χαμένη εκείνη που μαζύ της είχε λαχταρήσει να βυζάξει τη ρίζα της κάθε συγκίνησης. Τάκ ένας διάφανος κρότος.

Είναι ψιλός ψιλός και σε περνάει σαν κρουσάκι. 'Ένα ράισμα στο κρύσταλο. Αυτο λαθιασμένες νότες. Το ράισμα γίνεται χαραμάδα. 'Αδύνατο να γεμίσει. Χάσκει τώρα σ'ν άνοιχτό στόμα τάρου.

'Εκεί μέσα πάει να χαθεί ή κοπέλα. 'Εκείνο το στόμα την τραβάνε σα δίνη. Πιάστε την θα πέσει, άχ! θα βυθιστεί για πάντα.

'Ο ποιητής πετιέται όρθιος και προχωρεί άνοιγοντας την άγκυλιά του να την άρπάξει. Οι βάρτοι μπλέκουνταν στα πόδια του, πέφτει και το πρόσωπό του ξεσκίζεται σε άγκάθια.

'Ερχεται στον έαυτό του. Κοιτάει πίσω. Φαίνονται μερικά όφθα της πόλης πολύ μακριά. Βγάζει το ρολόι του να κοιτάξει. Δέ βλέπει. Το

σκοτάδι είναι πυκνό. Άκούει μόνο ένα τικ τίκ που χτυπά παράξενα.

Τρέχει να γυρίσει, ενώ ο βορρής αρχίζει τώρα να ξαναφυσά πάλι δυνατά, μπαίνοντας σ' ένα ήγωνα ατέλειωτο με τ' άψηλά δέντρα.

* *

Άπ' τὰ παράθυρα της κάμαρας όπου άρρωστη κοιτάται η Ξένη μπαίνουν οι άκτίνες του άνοιξιάτικου ήλιου. Άπάνω σε κάποιο τραπέζι αντίκρου στην άρρωστη ένα μπουκέτο κόκκινα τριαντάφυλλα σκορπάει τις μυρωδιές του.

Ο Θέμος στην καρέκλα, μπρός στο κρεβάτι βαστάει τὸ χέρι της.

—Είσαι καλλίτερα Ξένη σήμερα. Τὸ χέρι σου είναι δροσερό δὲν τὸ καίει ὁ πυρετός.

—Εκείνη γύρισε και τὸν κοίταξε με ματιά κοιμμένη.

—Καλλίτερα, άχ! τί γλυκὸς λόγος πὸν ανασταίνει, ἄς μπορούσα νὰ γίνω καλλίτερα.

—Χωρίς άλλο θὰ γίνεις θὰ γιατρευτείς, και θὰ σηκωθείς νὰ περπατήσωμε πάλι μέσα στους κάμπους.

—Είσαι καλὸς και θέλεις νὰ μου ψυχήσεις θάρρος στην ψυχή, θές νὰ με κάμεις νὰ τὸ πιστέψω.

—Ξένη, σε παρακαλῶ, Ξένη άφισε τὰ λυπημένα λόγια. Τώρα με τὴν νέα άνοιξη είναι καιρός νὰ ξαναγυρίσεις στη ζωή και στην ελπίδα. Για ίδες εκεί στο παράθυρό σου πὸς δια λούζονται στο φῶς. Τὸ ξύπνηνα της άνοιξης προβάλνει και φανερώνεται κάθε μέρα περισσότερο σαν ένα μεγάλο κι άργὸ σήκωμα αὐλαίας. Κι' εὐὸ λίγο λίγο Ξένη νέα δύναμη θὰ πάρεις στην ψυχή θὰ γιάνεις και θὰ ξαναζήσεις πὸ ὄμορφη.

— Η άνοιξη! πὸς τὴν νοιώθω ὡς εἶδῶ πὸν βρίσκομαι στο κρεβάτι μου χαπλωμένη! Τὴν φαντάζομαι ν' ανεβαίνει τίς πλαγιές τῶν βουνῶν, νὰ περπατάει ανάμεσα στις δεντροστοιχίες χερσόπιαστη με τὸν ήλιο, τὸν αγαπημένο μου τὸν ήλιο. Ά! με τί καρδιοχτύπι βλέπω τίς άκτίνες του, νὰ μ' έρχονται ὡς εἶδῶ στο στρώμα. Γιατί νὰ μὴ δύναμαι κι' εγὼ στο διάπλατο μέσα άέρα ν' ἀπολάβω τὸ μεγαλόκοσμο φῶς τῆς και νὰ τὸ νοιώσω σαν άσπείρευτη βροχή νὰ μου λούξει τὸ στήθος. Έρχεται εἶδῶ στο κρεβάτι μου νὰ με καλημερίσει.

Η άρρωστη σταμάτησε μιὰ στιγμή και ξακολούθησε.

—Μου συντροφιὰει τὸν πόνο, μου χαιδεύει τὰ μπράτσια, τὰ μαλιά, τὸ μέτωπο. Τὸν πιττάζω και σηκώνω τὰ χέρια νὰ τὸν σφίξω. Προσπαθῶ

νὰ νοιώσω πὸ βαρὺ άπάνω μου τὸ λαμπερό του άγγιγμα. Στέκεται κοντά μου σὺ μιὰ συντροφιὰ πὸν μ' αγαπᾶ και ζητᾶ νὰ με φιλήσει.

—Ναι ὁ ζωντανὸς μεγάλος ήλιος. . . Μὰ άγάπη μου, φτάνει πῆψε νὰ μιλεῖς γιατί κοπιάζεις και κουράζεσαι. Δὲ θυμῶσαι τί σῶχει παραγγέλνει ὁ γιατρός νὰ εἶσαι ήσυχη και άτάραχη.

—Ναι έτσι μου παράγγειλε. Ο καϊμένος ὁ γιατρός. Τί καλὸς ἀλήθεια. Βλέπω τὸν κόπο πὸν κάνει για νὰ καταφέρει νὰ ριζώσει μέσα μου τὴν ελπίδα και τὴν πίστη. Άκολουθῶ τίς προσπάθειές του, τὸ χαμόγελό του, τὴ γλυκιὰ σοβαρότητα της μορφής του, ἄμα μπαίνει στην κάμαρα. Κάποτε πραγματικά τὸ καταφέρει νὰ με κάμει νὰ πιστέψω. Τίς περισσότερες ὁμως φορές πὸσο λυποῦμαι βλέποντας τὸν άνώφελο κόπο του. Θέλω τότε νὰ τοῦ τὸ πῶ, νὰ τοῦ τὸ φωνάξω κι' ὁμως κρατιέμαι φοβῶμαι μὴν τοῦ ψυχρῶνω τὴν καρδιά. Άχ! Θέμο ποιὸ γιατρικό θὰ μπορέσει νὰ μου σταματήσει τὸν πόνο, ποιὸ χέρι θὰ δυνηθεῖ νὰ κρατήσει τὸ περπάτημά μου άπάνω στους λυπητεροὺς δρόμους όπου σέρνομαι, τοὺς σπαρμένους ἀπὸ χυνοποριασμένα φύλλα. Άκουσε Θέμο, άκουσε τὸ ξερὸ τριζιμό τους κάτω ἀπ' τὰ πατήματά μου.

— Ξένη, σῶπα ήσυχασε, μὴν ταραζέσαι.

— Όχι Θέμο δὲν είμαι ταραγμένη, καθόλου ταραγμένη, ποτέ μου δὲν είδα καισυνεμένη επιφάνεια λίμης πὸν άτάραχη ἀπ' τὴν ψυχή μου. Βλέπω τώρα πὸν καθάρια, τόσο καθάρια σὰ νάχω ένα κρυφὸ μάτι μέσα στο εἶνε μου πὸν μου ξεσκεπάξει λίγο λίγο τ' άόρατο, άκούω τοὺς ήχους πὸν ἀφτί δὲν τοὺς πέρνει. Τ' άκούς Θέμο τὸ υπόκοφο σκάψιμο της άξίνας. Άκουσέ το πὸς βοῦζει. Σὲ κάθε χτυπιὰ δυναμώνει τὸ άγγομάχημά του, προχωρεῖ, μεγαλώνει κι' ανεβαίνει στα ύψη. Άχ! ποιὸς θὰ τ' άκούσει και ἴδῃ θὰ φριξεί και δὲ θὰ τρελλαθεῖ στο φοβερὸ αὐτὸ βόγγο πὸν φέρνει στο αἰώνιο τέλος στο φοβερὸ εκείνο αἶνιγμα πὸν ξεφεύγει κάθε ξηγημό.

Ένας βαθὸς αναστεναγμὸς κλόνισε τὸ στήθος της άρρωστης.

— Δύο λόγια Θέμο, δύο λόγια άφισέ μου νὰ σοῦ πῶ. Άφησέ με ν' ἀπολάβω μιὰ φοράν ακόμα τὴν ήδονή τὴν ανείπωτη νὰ σοῦ μιλῶ. Γρήγορα θαρθεῖ ὁ καιρός πὸν δὲ θὰ είμαι κοντά σου. Θέμο ξεπαίνει ὅσο ή άνοιξη κι' ὁμως μέσα μου θρηνοῦν τ' ατέλειωτα χυνοποριάζματα με τίς σφιγές άπάνω στα έρφανα δέντρα γλωμάδες τους. Χαπλώνεται μέσα μου λίγο λίγο τὸ χῶνι σημάδι τοῦ σιωτινοῦ καρδιοχειμῶνου. Κι' ὁμως για ίδες πὸσο ήσυχα είμαι. Είμαι ήρεμη με μιὰ ψεύτικη γαλήνη πὸν δὲ γνωρίζω πὸς με κρατᾶ αὐτὴ τὴν ὦρα. Είναι τάχα τὸ πλησίασμά σου, τὸ κοίταγμα σου, πὸν με κρατᾶ σαν ένα χαιδεστικό χέρι. . . Νοιώθοντάς το θυ-

μοῦμαι καὶ ψεύτικες ἐκείνες εἰδήσεις τοῦ σποράρι τὴς ἔτοιμες νὰ πέσουν ἀπότομα σὰν στάχτη σὲ πρῶτο φύσημα τοῦ ἀέρα.

Σταμάτησε μιὰ στιγμή.

— Ἄχ! Ὁ ἀγῶνας τοῦ ἀσάνισμοῦ. Τὰ μολυβιά του ἱατρήματα!

Μιὰ τρομοδὺλα χίνουνταν στὸ πρόσωπό της φαίνονταν ὁ ἀγῶνας της νὰ μὴν κλάψει ὁ ποιητὴς τὴν χεῖρα.

— Ἀγαπημένη μου πῶς τὰ χυνόπωρα σοῦ στοιχειώνουν τὴν ψυχὴ, ἀφοῦ ὁ γιατρός σοῦ εἶπε πῶς θὰ γιάνεις . . . Ἐλα χεροπιαστὰ νὰ γυρίσωμε καὶ πάλι στὴ χαρὰ τοῦ Ἀπρίλη . . . Γιὰ ἰδέξ ἔξω τὸ ἄμορφο πρωτοκαλόκαιρο πῶς προχωροῦναι. Εἶνε σὰν τὸ ἀγουρο ρηγόπουλο ποὺ ζώνεται πρώτη φορά σπαθὶ καὶ σιολίεται κορῶνα. Ξένη, σ' αὐτὸ μέσα εἶναι ἡ νέα ὄρχη ἢ καινούρια θύρα τῆς ἐλπίδας.

— Ἄς μπορούσα νὰ τὴν ντίκρῳζα, ἄς εὑρισκα τὴν πηγὴ της τὴν κρυμένη.

— Εἶναι ἡ ὄρχη ἐπ' ὅπου ἀνεβαίνει κανένας στὴς κορυφὲς τῆς μόνωσης.

— Ἡ μόνωση; Ποιὸς θὰ μπορέσει νὰ τὴν ἀπολάψει ὡς τὸ βάθος; Ἡ μόνωση ἢ ἄφωνα κα' ἢ ἀχτύπητη ἀπὸ ἀγῶνες, ποὺ ἀνίκαί στὸν ἑαυτὸ της καὶ μόνο. Ποιὸς θὰ μπορέσει νὰ μοῦ δώσει τὴ μόνωση τῆς μέσης τῶν πελάγων, τῶν ἔρημων ἀκρωτηριῶν ὅπου φανερώνονται ἐκεῖ οἱ μορφὲς τῆς ψυχῆς στὸν ἑαυτὸ της ὅπως οἱ νέοι γυαλοὶ κα' αἱ νέες κοχχιλόστρωτες σπηλιές στὸν ναύτη τὸ λαμποκόπο τῶν γυαλῶν τῶν ὀπάτητων.

— Ξένη, ἐκεῖ μονάχα θ' ἀντικρῳσομε πάλι τὴ χαρὰ.

— Πῶς θὰ μπορέσω νὰ τὴν ξαναἰδῶ τώρα ποὺ μοῦ φεύγει ἡ ζωὴ, τώρα ποὺ τὰ λόγια σου κατεβαίνουν νὰ θανατοῦν στὸ νεκρὸ μου εἶναι σὰν τοὺς θησαυροὺς ποὺ κρύφτουν στοὺς τάφους.

Σάπασε.

Ὁ ποιητὴς δὲν εἶχε πιά τὴ δύναμη νὰ μιλήσει. Ἐμεινε καθιστὸς κρατῶντας τὸ χεῖρ τῆς νέας.

Γλῆπις θέμο εἶπε μετὰ πολὺ ὥρα ἐκείνη. Νὰ ἔφυγε τώρα πιά ὁ ἥλιος. Τώρα σὲ λίγο θ' ἀρχίσει ἡ ἀγωνία τοῦ σούρουπου, τοῦ σούρουπου μὲ τὰ κρεμασμένα θολὰ του σὺννερα ποὺ πισώθει τοὺς πεθαίνει τὸ φῶς. Ὑστερα θάρθε: ἡ νύχτα ἢ αἰῶνια, ἡ νύχτα τῆς ἀτελείωτης διάρκειας χεροπιαστὴ μὲ τὸν τρόπο τὸν ὀδερφό της τὸ μαῦρο. Θ' ἀκλωθεῖ σκεπάζοντας ὅλα, θ' ἀνεβεί στὸ κρεββίτι μου γιὰ νὰ μὲ σκεπάσει μὲ τὴς φτεροῦγες της ποὺ ὀλοένα μεγαλώνουν γιὰ νὰ σκεπάζουν τὸν κόσμον. Ἄχ! Τὸ σκοτάδι τὸ ἀπέραντο ποὺ πυθμένα καὶ χαραμάδα δὲν ἔχει. Ὡ πῶς θὰ ἐνωθῶ μ' αὐτὰ, πῶς θὰ ἐνωθῶ μὲ τὸ ἄμορφο χάος του ποὺ ποτὲ δὲ

γεμίζει. Ἄχ! ποὺ εἶνε οἱ ρόδινες αἰγὲς τὰ ξετυφλωτικὰ μεσημέρια τοῦ ἀλωνόρη.

Ἐνὰ ἀναφυλλητὸ τάραιε τὸ στήθος της.

Ὁ ποιητὴς ἔσκυψε ἀπάνω στὸ μαξιλάρι της καὶ ἄρχισε νὰ τὴν φιλεῖ, μὲ φιλιὰ μακρὰ κα' ἀμέτρητα. Τῆς σκούπισε τὰ δάκρυα ἀπ' τὰ μάτια.

— Ξένη γιατί κλαῖς γιατί ἀπελπίσσαι ἀφοῦ ὁ γιατρός σοῦ εἶπε πῶς θὰ γιάνεις καὶ θὰ δυναμώσεις. Ἡ ἀγάπη θὰ τὰνικήσει ὅλα. Ἀπ' τὸν πόνο τὸ μεγάλο μπαίνομε στὴ μεγάλη χαρὰ, οἱ πιὸ μεγάλοι πόνοι εἶνε κα' οἱ πιὸ μεγάλες εὐτυχίες, κανεὶς δὲ γνωρίζει ποὺ ἀρχινοῦν καὶ ποὺ τελειώνουν. Ποιὸς θὰ μπορέσει Ξένη νὰ γνωρίσει ἀπάνω σ' ἕνα ροδόφυλο τὸ δάκρυ τοῦ θανάτου ἀπ' τὴ δροσιὰ τοῦ Μαγιάπριλου! Περνοῦμε ἀπ' τὴν ἀπελπισιὰ γιὰ νὰ βγοῦμε στὴν ἐλπίδα.

— Ἄχ τὰ ἀτελείωτα σκοτάδια, τὰ ἀνάχαιδα, ὅπου πνίγονται μέσα τους τὰ ζωντανὰ ἄστρα, ὅπου μαυρίζουν τὰ μπλάβα τῶν πελάγων καὶ χανονται τ' ἀνθερὰ πολίχρωμα τῶν πλαγιῶν. Τὰ σκοτάδια τὰ παγωμένα ποὺ τίποτα δὲ γεννοῦν κα' ὅλα τὰ νεκρώνουν.

Τ' ἀναφυλλητὸ ποὺ εἶχε γιὰ μιὰ στιγμή σταματήσει, ξανακυρίεψε τὴν ἄρρωστη. Τὰ δάκρυά της ἄρχισαν νὰ τρέχουν ἀδιάκοπα.

Ὁ θέμος ἔμεινε κοντὰ της κλαίοντας κα' αὐτὸς σιγὰ σιγὰ γιὰ νὰ μὴν τὸν ἀκούσει.

* *

Τέσσερις μῆνες ἡ κατάσταση τῆς Ξένης χειροτερεύει. Ὁ ποιητὴς ἀγρυπνος κάθε νύχτα στὸ προσκέφαλό της παρακολουθεῖ βῆμα μὲ βῆμα τὴν πρόοδο τῆς ἀρρώστειας. Εἶνε οἱ πιὸ σκληρὲς ὥρες τῆς ζωῆς του. Ὅταν μένει στὸ σπῆτι του εἶνε μόνος. Ἡ Θάλεια οὔτε τὸν πλησιάζει, οὔτε τοῦ μιλεῖ, πάντα κλεισμένη στὴν κάμαρά της.

Τὴ μέρα μόνος στὸ γραφεῖο του ὁ θέμος, συγκεντρώνει ὅλη τὴ δύναμή του σὲ μὴν ἀκούραστη ἐργασία. Κάποτε βυθίζεται σὲ λογισμοὺς. Κάποτε σηκώνεται καὶ πηγαίνει πρὸς τὸ ἀνοιχτὸ του παράθυρο. Ἐξω ὀλόχρυσος λάμπει ὁ αἰγουσιτιάτικος ἥλιος.

Ἐνὰ συννεφάκι δὲν ἔρχεται νὰ σκιάσει τὸ θολωτὸ κυανό, ἕνα ἀεράκι νὰ ταράξει τὰ στρογγυλλὰ φυλλώματα τῶν μεγάλων καρυδιῶν καὶ τῶν πλατάνων. Πιὸ πέρα στὰ ἴσυχια νερὰ τοῦ ποταμοῦ καθρεφτίζονται οἱ κορυφὲς τῶν λόφων.

Πόσο ἄσκημα ἀρμονίζεται μὲ τὴν ταραγμένη ψυχὴ τοῦ ποιητῆ ἢ ἀπόλυτη ἐκείνη γαλήνη!

Ξανακάθεται στὴν πολυθρόνα του.

"Ας μπορούσε να βασανίσει και το κορμί του όπως το βασανίζεται κι' η ψυχή. Θέλει δλόκληρος να γίνει κι' ένας πόνος. "Ας μπορούσε ν' ανέβαινε τους πιο πέτρινους γκρεμούς, και να περπατήσει μέσα στο αίμα που θα τρέχει απ' τις πληγές των ποδιών του. Κάτω απ' τὰ ποτάμια τῆς βροχής ἄς ὀδοιποροῦσε αἰώνια, περπατιστὴς ἀσταμάτητος. "Ας τὴν ἐννοῶθε νὰ τοῦ μαστιγῶνει τὸ κορμὶ ξεσκίζοντάς το μὲ τ' αὐλάκια τῆς. Τὸ χιόνι ἄς τὸν πάγωνε κι' ἡ θύελλα ἄς τὸν στριφογύρειε μὲς τὸν ἀνεμόδαρτο στρόβιλό τῆς.

Πολλὴ ὥρα συλλογίζεται.

Ξανασηκώνεται και πλησιάζει πάλι στὸ παράθυρο, ὁ ἥλιος στὴν κορυφὴ τῆς δόξας του. Μερικὰ ἀφρόνιστα παιδάκια τρίζουν ἀπὸ δέντρο σὰ δέντρο κυνηγῶντας τοὺς μεθυσμένους ἀπὸ τὸ μεσημεριάτικο κῆμα τραγουδιστὰδες τζιτζίκους.

..

Οἱ τελευταῖες σελίδες τοῦ βιβλίου τοῦ ποιητῆ.

Ὁ Θέμος γράφει. Εἶνε οἱ στερνὲς μέρες τοῦ ἥρωα του ἐκεῖνον πὺ ἀνευρέθηκε νὰ τὸν ἀνεβάσει ψηλὰ, πὺ ἀψηλὰ ἀκόμη ἀπ' τις κορυφές των μεγάλων βουνῶνε. Λυμένα πιά τὰ ὄνειρα κι' οἱ φαντασίες σβυσμένες. Στὴ μυστικὰ παλέττα ἔχουν τελειώσει τὸ χαρούμενα χρώματα κι' ἀπόμεινε μόνο τὸ μαῦρο. Μ' αὐτὸ ξακολουθάει. Γράφει.

Μιὰ ἀξεχώριστη ἐνωση γίνεται μέσα στις σελίδες τοῦ ἥρωα του μὲ τὸν ἴδιο τὸ Θέμο. Τραβιέται ἀκόμη ἓνα κομμάτι τοῦ κομπολογιοῦ των σκοτεινῶν θανάτων.

Τί κι' ἂν εἶδε ἓνας τοὺς κρυφούς κι' ἀφταστους δρόμους κι' ἂν ἔχει περπατήσει τὰ μυστικὰ μονοπάτια ἀφοῦ ὅλα ἐνώνονται στὸ τελικὸ τίποτα. Ἡ πέννα τοῦ Θέμου σέρνεται βαριά ἀπάνω στις σελίδες. Ποτὲ δὲν κατάλαβε τόσο κόπο. Στὸ γραφεῖο ἀπάνω κἀει πάλι τὸ κίτρινο φῶς τῆς λάμπας. Οἱ χοντροὶ μπερτέδες κατεβασμένοι. Κλειστὲς οἱ θύρες και τὰ παράθυρα.

Στους τοίχους ἀπάνω ἀπ' τὸ τραπέζι οἱ μορφές των ἀγαπημένων του ποιητῶν ἔχουν πάρει μιὰ περιλυπὴν ὄψη.

Ξακολουθεῖ τὸ γράψιμο. Στὸ μοιραῖο τώρα πιά ρολόι τῆς ζωῆς ἐνώθησαν οἱ δύο μαῦροι δείχτες στὸ στερνὸ συναπάντημα. Εἶνε ὁ καιρὸς τῆς θυσίας. Λεῖπονται οἱ τελευταῖες ρανίδες τῆς αἱματομένης πληγῆς. Σὲ κομμάτι θὰ νικρωθῆ τὸ στάλαγμα.

Οἱ σελίδες τελειώνουν μ' ἀνείπωτο μόχθο.

Καταπόσωπα τὴν κυττάζει ὁ ἥρωάς του τὸ θάνατο. Λὲν τὸν φοβάται.

Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ πῆσει. Μιὰ γιὰ πάντα νὰ κλείσει ἡ βασανισμένη

αὐλαία, ν' ἀποτεθεῖ ἡ τελευταία σκοτεινὴ σφραγίδα. Τελειώνει τώρα ὁ στερνὸς ἀνηφορικὸς δρόμος πὺ τις δύο πλευρές του τις θλίβουν κυπαρισίνιες δειδροστοιχίες.

Ὁ ποιητὴς γυρίζει μιὰ πῖσω και κυττάζει. Πόσο μακρὸν ἡ σειρά των πόνων πὺ τὸν πλήγωσαν. Ἀπορεῖ πὺς εἶχε τὴ δύναμη νὰ περάσει ἀνάμεσὸ τους. Γράφει.

Ποτὲ δὲν ἔχει νοιώσει τόσο βαθιὰ θλίψη. Θαρρεῖ πὺς ὁ ἴδιος πεθαίνει μὲ τὸν ἥρωά του. Ἐρχονται στιγμές πὺ νομίζει πὺς δὲ θὰ μπορέσει νὰ ξακολουθήσει. Εἶνε τὸ ἔσχατο πέρασμα τῆς εἰμαρμένης πὺ φέρνει τὸ θάνατο. ὦ, τὸ ὄραιο πέσιμο πὺ στεφανώνει τὴ ζωὴ. Πέφτει ὁ γίγαντας κι' εἶνε ὁμορφος και σοβαρός.

Ἡ τελευταία σελίδα γραμμὴ μὲ μαῦρο αἶμα. Σταματάει.

Τὸ βιβλίο τελειωμένο.

Μὲ τὴν πέννα στὸ χέρι στέκεται πολλὴ ὥρα ἀκίνητος.

Τὰ δάκρυα τοῦ τρέχουν ἀπ' τὰ μάτια ἀπάνω στὸ χειρόγραφο.

Σηκώνεται και πάει στὴν πλαϊνὴ κάμαρα.

Ἡ Θάλεια κοιμάται ἤσυχη. Τὴν κοιτάζει.

Μιὰ ζωὴ τὸν χωρίζει ἀπ' αὐτήν.

Ἡ λάμπα σβύνει ἀπάνω στὸ τραπέζι. Ὁ ποιητὴς βλέπει τὸ ρολόι του. Σὲ λίγο ἡ νύχτα θὰ εἶνε φευγάτη.

Πλησιάζει στὸ παράθυρο κι' ἀνοίγει τοὺς μπερτέδες. Ἀπ' τὴν ἄκρια των κάμπων προβάλλει ἓνα λεπτὸ φεγγαράκι πὺ ἀγωνίζεται λιγοθυμισμένο νὰ φέξει. Εἶνε ἡ τελευταία μέρα τῆς λάμπης του. Αὔριο δὲ θὰ ζῆ.

..

Μιὰν αὐγὴ τοῦ ὀκτώβρη ἡ Ζένη ξεφύχισε ὁ Θέμος πὺ ἀπὸ βραδὺς ξαγρυπνοῦσε κοντὰ τῆς, ἔπεσε ἀπάνω τῆς κι' ἔμεινε ὠρες ἔθρηνώντας.

..

Στὴ μέση τοῦ μικροῦ σαλονιοῦ στέκεται τὸ ἄσπρο φέρετρο.

Ὁ Θέμος τὸ στόλισε μόνος μὲ τριαντάφυλλα και ναρκίσους. Ἡ κοπέλλα εἶνε ἤσυχη σὰν κοιμισμένη. Δὲ φαίνεται νάχει ὑποφέρει. Φαίνεται σὰν τὰ στερνὰ τῆς θαμπὰ στοχάσματα νὰ ἦταν γλυκὰ και τῆς πλανιέται ἀκόμη ἓνα πετρωμένο χαμόγελο στὰ χεῖλη.

Δυὸ λαμπάδες μὲ ἄσπρους φλόγγους ἀντιφεγγίζουν ἡ μιὰ ἀπάνω στὰ μαῦρα μαῦρα μαλιὰ τῆς νεκρῆς και ἡ ἄλλη στὸν ποδιῶν ἀπάνω τάλουλουδία.

Ὁ ποιητὴς σηκώνει κάποτε τὰ μάτια ἀπὸ τὴν πεθαμένη. Τριγύρω ὅλα κλεισμένα μέσα στὰ μαῦρα σκεπάσματα. Ὁ πολυέλαιος πὺ τὸς φο-

ρές έφεγγε άπάνω στον έρωτά τους, ή άκουαρέλλα του έξοχικού παραλίου σπιτιού, τὸ πιάνο. Ὁ Θέμος τὸ βλέπει. Δὲ θὰ ξυπνήσει τὸ εὐγενικό ὄργανο. Ἐκεῖ κάτω ἀπ' τὸ πένθιμο πανί θρηνοῦνε οἱ κόσμοι τῶν γλυκόλαλων ἤχων κι' οὐράνιες ἀρμονίες.

Ὅταν οἱ νεκροφόροι έπιασαν νὰ σηκώσουν τὸ φέρετρο, τὸ κεφάλι τῆς νεκρῆς κι' ὀλόκληρες οἱ σειρές τῶν τριαντάφυλλων καὶ τῶν ναρκίσσων κινήθηκαν τρεμουλιαστές σάν γιὰ κανένα αἰθέριο ξεκίνημα.

Ὁ Θέμος ἀκολούθησε πεζός, ἐνῶ οἱ ἄλλοι κάθισαν σὲ ἄμαξες πού προχωροῦσαν ἀρηιόπορες.

Ἦταν μιὰ μακρὰ ὀδοιπορία ἀνόμοια στὴ χυνοποριασμένη δευτροστοιχία μὲ τ' ἀπομεινύρια τῶν κίτρινων φύλλων ὅπου τρεμοπετοῦσε ἀκόμα κόποια στερνὴ πεταλούδα ζητώντας τελευταῖο χυμὸ ζωῆς.

Στὴ ράχη μιᾶς πλαγιᾶς στέκουντιαν τὸ νεκροτάφειο ἀνοιχτὸ ἀπάνω στὸν ποταμὸ.

Μερικὰ κυπαρίσια σκέπαζαν μὲ βαρῖα μαύρη σκιὰ τοὺς λόφους τᾶρους.

Τὸ φέρετρο ἀποτέθηκε γιὰ λίγο στὴν ἐκκλησία.

Κατόπι, στὸ τελευταῖο τριούγιο ὀποιοῦτης νόμισε πὸς θᾶπτερε. Ἄκουσε πὶς ὑστερινὲς ἐνῆς μέσα σὲ μιὰ φοβερὴ ζᾶλη ἀνακατωμένες μὲ τὸ μούγγρισμα τοῦ ποταμοῦ. Ὅταν χύθηκε τὸ χῶμα ἔσφιξε δυνατὰ τὰ δόντια καὶ συγκέντρωσε ὅλη τὴ δύναμή του.

Σὲ κομᾶτι ὅλοι εἶχαν φύγει.

Πῆρε τὸν ἐπαρχιακὸ δρόμο κρατώντας τὴ δάκρυά του καὶ συχνὰ γινῶντας τὸ μάτι πίσω ὡς ὅτου οἱ κορυφές τῶν κυπαρισσιῶν χύθηκαν πίσω ἀπ' τοὺς λόφους.

Ὁ Θέμος ἔμεινε δυὸ μέρες κλειστὸς στὴν κἀμαρά του.

Τὸ ἀπομεινύμερο τῆς τρίτης βγήκε κατακίτρινος ἐνῶ κύκλοι μαῦροι βάθαιναν κάτω ἀπ' τὰ μάτια του.

Οἱ ἄσπρες τρίχες εἶχαν πληθύνει στὰ μαλλιά του. Στὰ χέρια του κρατοῦσε τὸ τελειωμένο χειρόγραφο. Ἀπὸ κάτω ἀπ' τὴν τελευταία σελίδα, εἶχε σημειώσει μὲ τρεμάμενο χέρι τ' ὄνομά του.

Πῆρε τὸ δρόμο τοῦ ποταμοῦ.

Κατέβηκε τὴν ἀψηλὴ ὄχθη καὶ κάθησε σὲ κάποιο βράχο, ὅπου στέκουντιαν ἀψηλὸς ἔξω ἀπ' τὸ ρέμα.

Ἐπίασε μὲ τὸ χέρι τὸ μέτωπο. Τίποτα δὲν τοῦμεινε πιά στὸν κόσμο. Ἡ ζωὴ του ἦταν ξερὴ σάν τὰ πηγᾶδια ἐκεῖνα, πού τοὺς κόφτηκαν

οἱ νεροφλέβες. Ἦταν ὀλόκληρη πεθαμένη. Κάθε ἐλπίδα νὰ τὴν ξαναζήσει πιά νεκρή. Ἡ φτεροῦγα πού τὸν εἶχε σηκώσει κλεισμένη γιὰ πάντα.

Ἐβγάλε τὸ χειρόγραφο καὶ τὸ κοίτταξε. Γύρισε τίς σελίδες καὶ ξαναπαράτηρε τὰ κεφάλαια. Μὲ πόσο πόνο τὰ εἶχε γράψει. Εἶχε ὀνειρευτεῖ νὰ τὸ χαρίσει σ' ἐκείνη πού σκεπαζούνταν τώρα μὲ τὸ χῶμα καὶ πού μαζί της εἶχε πιεῖ κάθε συγκίνηση καὶ κάθε ἡδονή. Τώρα τί τοῦ χρειάζονταν τὸ ἔργο;

Μπρὸς τὸ βράχο, τὸ ρέμα κατέβαινε θολὸ καὶ φουσκωμένο. Ἐτοί πού ἦταν καθισμένος ὁ Θέμος τ' ἄγγιζε σχεδὸν μὲ τὰ πόδια. Μιὰ ἀκόμα στερνὴ ματιὰ στὸ βιβλίο. Κατόπι τῶπιασε μὲ τὰ τρία δάχτυλα διστάζοντας μιὰ στιγμή. Ὑστερα τὸ σφεντόνισε ἴσα ἀπάνω στὴ δίνη πού φαίνονταν πὶο κάτω. Οἱ ὀνειρευμένες σελίδες στριφογύρισαν καὶ σύρθηκαν στὸ βέθος. Τώρα πιά κι' ὁ στερνὸς δεσμὸς ἦταν κομένος. Πλάνητας στὸ μέλλο θὰ γυροῦσε ἡσίκιος καὶ φάντασμα. Τὸ σούρουπο εἶχε ἐρθεῖ. Ὁ ποταμὸς σκοτείνιαζε. Στὴν ἄλλη ὄχθη ἕνας ψαράς μὲ τὸ καλάμι του ἐπίμενε ἀκόμη σὲ τελευταῖες ἀπόπειρες ψαρέματος. Ὁ Θέμος τὸν παρατήρησε. Κατόπι κάρφωσε τὸμάτι ἀπάνω στὸ ρέμα. Λίγο πὶο πέρα στριφογύριζε ἀδιώκοτη ἡ δίνη. Σ' ἄλλα μέρη τὰ νερά κατέβαιναν, σ' ἄλλα ἀνέβαιναν. Ἐλεγε πὸς δυὸ ποτάμια πᾶλευναι ἀναμεταξύ τους.

Ὁ Θέμος σήκωσε τὰ μάτια. Κατόπι τᾶστρεψε πάλι πρὸς τὰ κάτω.

Ἐπίασε τὸ κεφάλι. Νόμισε πὸς ζαλίζονταν. Δὲν ξεχώριζε καθαρά. Κᾶτι τὸν τραβοῦσε πρὸς τὰ κάτω. Σήκωσε τὰ ματιὰ πρὸς τὸν οὐρανὸ γιὰ ν' ἀποφύγει τὸν ἄιγγο. Πάλι τὰ ξανακατέβασε.

Σκέφτηκε νὰ φύγει.

Ἐνοιαθε πὸς τὸντραβοῦσε ἡ μυστικὴ ἐκείνη ἔλξη τοῦ ρεμαίτου πού τοῦ εἶχαν ζωγραφίσει. Τραβιόυνταν σάν ἀπὸ κάποια μαγεία.

Κινήθηκε νὰ σηκωθεί.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἡ ζᾶλη του γίνηκε δυνατότερη κι' ἡ ἔλξη πὶο τραβηχτικὴ.

Ὁ ποιητὴς ἔνοιασε πὸς γλυστοῦσε, ἀπάνω ἀπὸ τὸ βράχο. Ὁρμέμφτα θέλησε νὰ κρατηθεῖ.

Ἀδύνατο. Ἐνα μικρὸ κλαδί πλατανιοῦ πού ἔπιασε, ἔσπασε στα χέρια του.

Βρέθηκε στὸ ρέμα.

Σ' ὀλίγο ἡ δίνη τὸν στριφογύρισε χτυπώντας τον στοὺς βράχους.

Κατόπι τὸ κορμί του σύρθηκε ἀκράτητο μέσα στὸ λευκόφωτο μιὰ βουλώοντας στὰ βάθη καὶ μιὰ ἀνεβαίνοντας στὴν ὄψη δρόμο μακρὸ, δρόμο μέρες ὀλόκληρες πρὸς τὴν ἀπόμακρη θάλασσα.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΙΣ "ΣΚΙΩΝ" ΤΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ

Γιὰ τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ κ. Πορφύρα, τὸν τόμο τῶν «Σκιῶν», εἶχαμε δυὸ κριτικὰ στὰ φιλολογικὰ περιοδικὰ τῆς Πόλης. Ἡ μιὰ ἀπὸ τὸν κ. Μ. στὸν πρῶτο ἀριθμὸ τῆς «Ζωῆς» (Αὐγουστος 1920) κ' ἡ ἄλλη στὸ περασμένον φύλλο τοῦ «Λόγου» ἀπὸ τὸν κ. Γιαλούρη. Ἡ γενικὴ ἐντύπωση ἀπ' αὐτὰς τὶς κριτικὰς εἶναι, πως κι' οἱ δυὸ τους, γραμμένες στὸν ἴδιον τόνο, ἀναιροῦνε μ' ἓνα σκληρὸ τρόπο κάθε τι ἀπὸ τὴν ποίησιν τοῦ Πορφύρα. Κάποιες ἐκφρασεὶς καὶ αἰεὶς δυὸ χτυποῦν βαρεῖα στ' αὐτιά μου: «Καμιά καλυτέρευση τῶν μικροχαρισμάτων του» (Μ), «μοιάζει μὲ ἀνθρώπου πού ἐξάντλησε γλήγορα τὸ μικρὸ του κομπόδεμα» (Γιαλούρης), «Μικρὸς ποιητὴς, σχεδὸν τελετάντης» (Μ), «Ὁ ποιητὴς τῶν Σκιῶν εἶναι ποιητὴς μικρὸς» (Γιαλούρης), «γοῦστο ἐπιφάνειας» (Μ), «ὁ τόμος τῶν Σκιῶν εἶναι ἔργο ἐπιφάνειας» (Γιαλούρης) κ.τ.λ.

Σημειῶνω, πρὸς μεγάλη μου εὐχαρίστηση, πὸς ὁ κ. Γιαλούρης κάποια στιγμὲς ἀντίθετα μὲ τὸν κ. Μ. πού κρίνει πάντα ἐκ περιοχῆς, καίτοι προσπαθεῖ νὰ σώσει—μερικὰ τετραστίχα, μερικὰς εἰκόνας, Ἀκόμα, πολὺ σωστά, ξεχωρίζει καὶ τὴ «Δίηγη γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ Παλαδιαμάντη» καὶ βρίσκει κάποια καθαρὴ ἐπίδραση τοῦ Παλαδιαμάντη στὸ ἔργο τοῦ Πορφύρα. Κ' ἔτσι μεταίνα στὴν ὑποψία πὸς ἔταν ἀρχὴ-ἀρχὴ μὰς λέγει, ἔτι «στὸ ἔργο ὅμοιος τοῦ κ. Πορφύρα ὑπάρχει πολὺ καὶ σημαντικὸ μέρος πού δὲν ἔχει καμιά σχέση οὔτε μὲ θρήνον, οὔτε μὲ δάκρυα» σὰ νὰ θέλει νὰ τὸν σώσει γιατί τὸν κατηγοροῦσαν τὸν Πορφύρα πὸς κλαίει, ὅλο κλαίει καὶ καταντᾷ ἐνοχλητικὸς. Εἶναι μιὰν ἀλήθεια πὸς τὸ φυσικὸ τοῦ ποιητῆ μὰς εἶναι μιὰ παντοτινὴ διάθεση γιὰ κλάματα, ἓνα θλιμμένο αἰσθημα μοιρολατρικόν. Μὰ αὐτὸ δὲ μοῦ φαίνεται πὸς στέκει κατηγορία γιὰ ἓνα ἔργο Τέχνης καὶ δὲ βρίσκεται κανεὶς στὴν ἀνάγκη νὰ τὸν σώσει τὸν Πορφύρα γι' αὐτό, κι' ἀκόμα πῶτερο νὰ γελοιοποιηθεῖ ὁ αἰώνιος ποιητὴς κἀνοῦτα; ρητορικὰ σχήματα γιὰ νὰ προσταξέει στὴ Μοῦσα του: «Μὴν κλαίει!». Δὲν ξέρω πούος νάναί ὁ «ποιητὴς» τοῦ κ. Μ. κ' ἴσως νάκουσε τὰ λόγια τοῦ κριτικοῦ του. Μὰ ξέρω πὸς ἔρχονται στιγμὲς στὸν ποιητὴ, ἀληθινὰς στιγμὲς—ἀνάγκες, ἂν θέλετε—πού θὰ κλάψει θέλοντας καὶ μὴ καὶ συγκινημένος θὰ μὰς ξαναπαί μὲ τὸ δικὸ του τρόπο γιὰ κάποια πράγματα πού συγκινοῦσαν κάθε ἀνθρώπου σὲ μιὰ στιγμὴ τῆς ζωῆς του. Γιὰ τὸν ποιητὴ αὐτὸ εἶναι πῶ φυσικὸ καὶ γι' αὐτὸ πῶ ἀξιο προσοχῆς ἀπὸ τὶς δοκιμὰς πού γίνονται στοὺς καιροὺς μὰς γιὰ νὰ κλείσουν τὴ φτωχὴ ποίησιν σ' ἓνα παγωμένο ἀπ' τὴν ἐκζήτηση περιβόλι μὲ ρίμες καὶ ρυθμοὺς καὶ λέξεις φανταχτερὰ καὶ ἄδειες.

Κι' οἱ δυὸ κριτικοὶ μιλοῦντας γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Πορφύρα ἀναφέρουν τὴ λέξη «ἐπιφάνεια». Τί θέλουνε νὰ πῶνε; Ὁ κ. Γιαλούρης μὰς λέγει: «Ὁ κ. Πορφύρας ἀγνοεῖ ὁλόκληρα τὴ μεγάλη ποιητικὴ λαχάρα τοῦ ἀφτασίου καὶ τοῦ ἀνεξεπόμενου, τοῦ ἀτελείωτου πόθου, ἐκείνη πού αἰσθάνθηκε ἡ διάχυση ψυχῆ ἑνὸς Γκαίτε ἢ στὰ δικὰ μὰς ἑνὸς Παλαμά... Βάθος καὶ σκέψη βρίσκονται ὁλόκληρα μακριὰ ἀπὸ τὸν ποιητὴ μὰς. Ὁ τό-

μος τῶν Σκιῶν εἶναι ἔργο ἐπιφάνειας». Μὰ πρέπει καὶ καλὰ καὶ σώνει κάθε τέχνη νάχει Ἀπέραντο, Ὑπερέραν, Ἀφταστο, Ἀτελείωτο κτλ. γιὰ νὰ μὴν εἶναι ἐπιφάνεια; Δὲ φτάνει ἄραγε τὸ αἰσθημα, τὸ ἀληθινὸ αἰσθημα; Πολὺ ἄσχημα κάνει ὁ κ. Γιαλούρης συνεπαρμένος ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο ἑνὸς Γκαίτε κι' ἑνὸς Ντάντε νὰ μὰς τοὺς θυμίζει μιλοῦντας γι' ἄλλους, τόσο συχνά. Ἄδικο νὰ θυμίζει κανεὶς τοὺς καλοσσοὺς. Ἐνα σωρὸ διαλεχτοὶ τῆς Τέχνης θάδικιοῦνταν μ' αὐτὴ τὴ μέθοδο. Ὁ κ. Μ. θάλεγε: «Δὲν ἔχει ρίμες, δὲν ἔχει δικιά του τεχνοτροπία καὶ συνεχιστὴς, ὁ στιχὸς του πλαδαρὸς, δὲν ἔχει ἀριστοτεχνικὸ δούλεμα, ἓνα γυναικεῖο γοῦστο ἐπιφάνειας καὶ κλαίει, κλαίει, ὅλο κλαίει...»

Δὲ σὰς φαίνεται πὸς κάτι παράλειψαν κ' οἱ δυὸ κριτικοὶ, τὸ κάτι πού μὰς κάνει τὸ ἔργο τοῦ κ. Πορφύρα συμπαθητικόν: τὴν εὐλακρίειά του; Εἶναι ἀληθινός. Ὅχι ἀληθινώτερος ἀπὸ κάποιους ἄλλους, (πως θέλει ὁ κ. Μ., μὰ πάντα ἀληθινός. Κι' ἡδὲ τῶς εἶναι πού τὸν κάνει νὰ ἐπαναλαβαίνεται συχνά. Στὸ λίγο του ἔργο πού τοῦ κόστισε ἔλη του τὴ ζωὴ βρίσκουμε μόνο λίγα ὁμορφα ποιήματα ἀλλὰ ἂν καὶ τὰ χλιαροῦσαμε ἀπ' τὰ μικρὰ μὰς, πάντα μὰς συγκινοῦνε γιατί τὰ αἰσθανόμαστε. Αὐτὸ θὰ ἔφτανε γιὰ νὰ μιλοῦσαν μὲ πῶ ἐπιφυλαχτικότητα γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ Πορφύρα. Σὲ μιὰν ἄλλη πλούσια φιλολογία τὸ πρᾶγμα αὐτὸ δὲ θὰ εἶταν ἀξιο νὰ μὰς σταματήσῃ. Μὰ σὲ μὰς, πού μιλοῦμε σήμερα καὶ δὲν ἔχουμε τίποτα ἄλλο νὰ δεῖξουμε γιὰ τὰ τελευταῖα δέκα χρόνια παρὰ μιὰ κοῦφια στιχοπαραγωγή, ἀλλάζει. (Γιὰ χατῆρι τοῦ κ. Μ. παρατηρῶ πὸς δὲν ἀνάφερα τίποτα ἀνάλογο μὲ «ἀριστοκρατὸς ποιητὸς καὶ προσωπικὸ ἔπος κι οὔτε ἄχι ἄλλοῖμονον, ἀλλοῖμονο! ἔπιασα ἓνα κλάμα!...)

Ἄπορῶ πὸς ὁ κ. Γιαλούρης, ὁ ἀνθρώπος πού παρουσιάσῃ τόσο καλὰ τὸ Γρυπάρη, γένηκε τόσο σκληρὸς γιὰ τὸν Πορφύρα. Δὲν τολμῶ βέβαια νὰ συγκρίνω τὸν ἓνα μὲ τὸν ἄλλο. Μὰ θαρρῶ πὸς καὶ ὁ Πορφύρας, ὅπως καὶ ὁ Γρυπάρης, μπιέει στὸν κύκλο τῶν ἀληθινῶν μὰς ποιητῶν τῆς περασμένης γενεᾶς, πού εἶτανε τόσο καρποφόρα μπρὸς στὴς σημερινὴς τὰ χάλια. Καὶ μὰς χρειάζεται κάποιος ἀλλοῖωτικὸς τρόπος ὅταν μιλοῦμε γιὰ τοὺς τίμους ἐκείνους ἔργατες.

Τελειῶνω μ' αὐτὴ τὴ σκέψη: Δουλειὰ δικιά μὰς, τῶν νέων πού σήμερα θὰ βγαθῶν, θάτανε ἴσως ν' ἀντιπάζουμε τὶς νέες ψυχὰς μὰς καὶ τὴν καινοσύνη μὰς κίνηση στὰ περασμένα. Νὰ εἶμαστε πῶ ἐπαναστάτες. Καὶ χρέος ἐκείνων πού φανερωθήκαμε πῶ νὰ ὑποστηρίζουμε τοὺς σχεδὸν ἀγγιστρὸνους τους.

Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν γένηκε τὸ ἀντίστροφο. Ἴσως νὰ μὴν εἶμαι ἐγὼ ὁ πῶ συντηρητικὸς ἀπὸ τὸν κ. Μ. καὶ τὸν κ. Γιαλούρη. Μὰ μοῦ φάνηκε πὸς γιὰ μιὰ στιγμὴ ἂν δὲ γένοῦνταν αὐτὸ θῆμεναι παντοτινὰ ἓνα ἀδίκημα γιὰ τὸν ποιητὴ Πορφύρα ἀπὸ μέρους τῆς πολιτικῆς φιλολογίας μὰς.

ΔΗΜ. Ν. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ξ. ΛΕΥΚΟΠΑΡΙΔΗ: Ο ΓΙΑΣΟΥΜΗΣ

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Λευκοπαρίδη περιέχει πέντε διηγήματα ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ πρῶτο δίνει τὸ ὄνομά του στὴ συλλογὴ. Ὁ κ. Γρ. Ξενοπούλος στὸν ὅποιο εἶνε ἀφιερωμένος ὁ μικρὸς τόμος τοῦ ἔχει κάμει τὸν πρόλογο. Ἐδιάβασα μ' εὐχαρίστησιν τὰ πέντε αὐτὰ διηγήματα καὶ τὰ ξαναδιάβασα. Τὸ περιεχόμενον τους μπορεῖ ν' ἀντισταθεῖ ἱφροῦκὰ καὶ δὲ περισσώτερες καταποδιστὴς ἀνάγνωσις. Θέλω νὰ τῶ

πώς ο Γιασουμής δεν είχε απ' τα βιβλία εκείνα που δίνουν μονάχα μιὰ καλή εντύπωση σύνολου, που σβύνεται σιγά σιγά όταν θελήσει κανένας να τα εξετάσει στις λεπτομέρειές τους. Κι' αυτό σημαίνει πως μελετήθηκε πριν να γραφτεί, και πως, αφού γράφηκε, διορθώθηκε και εξυγιίστηκε καλά απ' τόν συγγραφέα του, τόσο στη γλώσσα και στη φράση όσο και στις ιδέες και στην αρχιτεκτονική του. Λίγα είναι τα μέρη που μαρτυρούν κάποια παραμέληση, κι' αυτό όχι στην πρώτη ματιά. — Ο κ. Λευκοπαρίδης φαίνεται έτοιμος από την αρχή ένας μετρομημένος, εύχρηστος και καλά έτοιμασμένος διηγηματογράφος. "Αν λείποννάπο τὰ πέντε πρώτα του διηγήματα οι άνωτεροι εκείνοι ψυχικοί κλονισμοί, ή ιδιότυπη μορφή της σκέψης, ή πρωτοτυπία, που σταματούν τόν πληροφορημένο αναγνώστη ή τόν φυσικό σκεπτικισμό τού κριτικού, υπάσχον όμως πλούσια εκεί μέσα τὰ δείγματα, για τὸ παρόν, ενός τάλαντου καλά οργανωμένου, και για τὸ μέλλο, ενός συγγραφέα που θά γράφει, αν επιμένει, πολύ έμορφα βιβλία. — Λέγοντας αυτά λογαριάζω καλά ότι ο κ. Λευκοπαρίδης είναι τόσο νέος, ώστε μπορεί κανείς να τόν ονομάσει παιδί ακόμα χωρίς έπερβολή.

*Από τὰ πέντε διηγήματα του μικρού τόμου *ο Γιασουμής*, τὸ *Μίσα στ' άχουρα* και κάπως τὸ *Κανδηλι* στρέφονται, με διαφορετικές μορφές γύρω στην παθητικό έπομονή τών αδύνατων, που τούς τυραννεί και τούς έμμεταλλεύεται ή φιλαρπαγιάτων ίσχυρών. Ο συγγραφέας προσπαθεί, με όλα του τὰ μέσα, να ξυπνήσει τήναγα-νάκτηση τού αναγνώστη του. Και τὸ κατορθώνει καλά στο *Μίσα στ' άχουρα*, που είναι τὸ καλλίτερο διήγημα τής συλλογής και στο αίσθημα και στην σύλληψη και στην έκτελεση, και στην παρουσίαση. Ο Γιασουμής τόν οποίο ίσως ο κ. Λευκοπαρίδης θά θεωρεί τὸ καλλίτερό του διήγημα, για να τόν προτάξει έτσι στη συλλογή του και να τόν κάνει καί ανάδοχό της, είναι δίχως άλλο ένα καλογραμμένο κομμάτι. 'Αλλ' αυτός ο κτηνάνθρωπος που θυμίζει τόν Κουαζιμόδο τού Ηυγο και τρομαχτικά τόν Νανο Gregorio τού Ignacio Zuloaga στην περιγραφή του, δέ γίνεται συμπαιθτικός στον αναγνώστη, ούτε βοηθεί σημαντικά τήν κοινωνιαστική ή καλύτερα, τήν ανθρωπιστική ιδέα που τόν ανάστασε στη φαντασία τού διηγηματογράφου. Τὸ λείπει ή εξιδανίκευση που θά τόν έφερνε σ' ένα επίπεδο συμβόλου. Τόν κ. Λευκοπαρίδη τόν συνάρπαξε σ' αυτό τὸ θέμα ή εξωτερική εικόνα. Δεν προσλάθηκε ξεπετώντας ένα ένα τὰ φανταστικά σημάδια τής επιφάνειας, που μπορεί να κάνουν εντύπωση μόνο σ' ένα ακατάστατα και σύντομο καταρτισμένο γούστο, να φτάξει ως τήν ουσία, ως τήν ψυχή τής εικόνας. Υπάρχουν μέσα σ' αυτό τὸ διήγημα περιγραφές ζωντανές, αινειδιστικές και με σπάνια λιτότητα, μα δεν άρκοον για να εξαγοράσουν, δέ λέγω τὰ λάθη, λάθη δεν υπάρχουν, μα τήν έλλειψη τής συγκνήσης. "Αν είμωνα βέβαιος ότι οι δικές μου ιδέες για τήν καιμισθησία δεν θά θεωρούνταν ως υπερβολικές για τήν σημερινή τοιάχιστο φιλολογική μας περίοδο, θά τολμούσα να πῶ και *δυνατογραμμένο* κλαίσιό τού Γιασουμή, με τυριάζουν κάποιες συχνές επαναλήψεις τού ρακισῶ και τών μεζέδων που ψήνονται στο μαγαζάκι, όπως και ή τελευταία αποστροφή στον ήρωα τού διηγήματος. — Τὸ *Μίσα στ' άχουρα* είτε ένα ωραίο διήγημα απ' τήν αρχή ως τὸ τέλος. 'Εδώ ή συγκίνηση είτε άληθινή και μεταδίδεται φυσικά και εύκολα στον αναγνώστη. 'Εκτός απ' τήν πολύ γοργή απόφαση που λαμβάνει ο γέρος πατέρας να κάνει τήν αποθήκη [αν και μπορεί τὸ πράγμα να εξηγηθεί και σάν μια φρένα] που κίποις

ταράζει τή φυσική εξέλιξη, παντού αισθάνεται κανείς, μ' όλη τήν τραγική υπόθεση, χυμένη μιὰ ξανθή άρμονία, μιὰ σπάνια μουσικότητα σκέψης και γλώσσας που κάνει τήν ψυχή να χαίρεται κ' ετοιμάζει έπιπονώτερη τήν τελική καταστροφή. 'Εκείνο που κάνει εντύπωση εδώ είναι ότι ο συγγραφέας κατόρθωσε ωραιότατα ν' αποφύγει ρητορικές παρακλισμένες συνήθειες που πήραν σ' εμάς κάποιον δοκιμαστικό χαρακτήρα, προ πάντων σε τέτοιον είδους θέματα, και από τις όποιες, εῴσαν να εῴτε ακόμα μέσα στο αίμα τους, δεν είναι ολότελα απαλλαγμένοι οι καλλίτεροι μας συγγραφείς: ή αιώνια θυσία τής ιδέας στην άδεια εξωτερική παράσταση τής λέξης, συνήθεια κληρονομημένη από τους γλύαρους καθαρευουσιάνους δασκάλους μας, που γέμισαν μελετώντας τήν άτιμήτη άρχαία μας φιλολογία, χωρίς να ίσοφιστούν πως ή μεγαλύτερη άρετή της είναι ή θαυμαστή απλότητα τού ύφους, και στην έκτελεση τὸ σπάνιο εκείνο χάρισμα που ονομάζουν οι γάλλοι *discipline*, και που είδα μονάχα στο *Φθινόπωρο* τού Χατζόπουλου.

Πόσο δύσκολο πράγμα είναι να διαλέξει κανείς απ' τις ιδέες που τού έρχονται, μιαζα εκείνες που χρειάζονται απλότεια στο θέμα του, και να χει τὸ θάρρος να άφψει τόσες άλλες που όσο κι αν είναι καλές φορτώνουν και χαλούν τὸ σύνολο, στολίδια παράταιρα που στέκουν σαν παραφρονίες και σημάζουν τόν ρυθμό. Σχενά μέσα σ' τὸ διήγημα τούτο υπάρχουν φράσεις που ανάβνουν ίσια απ' τήν καρδιά και τὸ αισθάνεται ο αναγνώστης άμέσως: « Οὐτ' ένα άστρο. Μιάν έπίφαντη φωτεινή λίπη, ένας πελώριος κύκλος με κέντρο τή Σελήνη απλόνουνταν σ' όλο τ' άστρονά. Μακριά από και από, κανένα δειλό, γλωμύ άστρούκι μάταια προσπαδοσε να λάμψει. Τί ήσυχία! Κίτω από ένα τέτοιον ούρανό, υπάσχον λοιπόν άνθρωποι που πειθούν, άνθρωποι που κλαίνε, άνθρωποι που άμαρτόνουν, άνθρωποι που γλύνται, άνθρωποι που μισούν! και όμως... ίλοι έπρεπε να προσέχονται... όλοι... » Και ή φωνή εκείνη τού γέρον που αναμετρώντας όλη τήν τιμιότητα και τήν γαλήνη τής ζωής του βλέπει να γκρεμιά ή μόνη του εῴτηχία, σαν ένα άποτέλεσμα τόσης έπομονής, τόσων κόπων, τόσης άγάπης, λέγει: « Είσα Δίκαιος, είσα πολύ Δίκαιος. Θεέ μου, και πολύ άγαθός και πολύ έλεήμιον και πολύ σοφός και πολύ φίλάνθρωπος και πολύ άγιος και πολύ μεγάλος... Φωτιά να σε κάνει! »

Στο *Κανδηλι* μιὰ ρομαντική έπερβολή που δεν τήν καταδικάζω, γιατί είμαι ίσα εκείνους που πιστεύουν ότι ο ρομαντισμός αν τόν πάρουμε στην πλατειά του σημασία και όχι τήν συστηματική, είναι ένα στοιχείο τέχνης αίαντο και ότι οι φωτογραφίες που παρασταίνουν τή ζωή όπως είναι δεν μπορούν να σταθούν έργα τέχνης. 'Εχει έμορφα και παθητικά λόγια τὸ διήγημα τούτο, που μου φαίνονται, άλθθεια, ανεξήγητα στην ττανική ιδιοσυγκρασία τού κ. Λευκοπαρίδη: μέσα τους μιλεί ή πατρική καρδιά. Περνώ τήν *Μεγάλη Παρασκευή*. Μ' έλα τὰ έμορφα κομμάτια που περιέχει τή βροίκα ψέντυξη και τὸ λέγω ξάστερα, όπως συνιβαίω. *Η Γιγάντσια* δεν είναι φρότικη έμως, παρ' όλη τήν παραξενιά της. Μέσα της μάλιστα βρίσκω ότι δεν ήρεα στα προηγούμενα διηγήματα: τὸ *άπρόσμονο*. Βέβαια τὸ διήγημα τούτο είναι μιὰ φαντασία από τήν αρχή ως τὸ τέλος, όχι όμως ξεκάφωτη, όπως πολλές που έδιάβασα ως τώρα, έπερασμένες από μιὰ επικόλαια μελέτη τού Edgar Poe. *Η Γιγάντσια* δεν έχει καμιά σχέση με τόν άμερικανό ποιητή, ούτε στις ιδέες ούτε στο ύφος. Έχει μιὰ εξέλιξη, ίσως άτεχνη, πολύ πιο άτεχνη από τήν εξέλιξη τών προηγούμενων διηγημάτων, μα πολύ

ένδιαφέρουσα, πολύ καινούργια. Ἡ στενοχώρια, καί ἡ ἀηδία τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ἔπαψε ν' ἀγαπᾷ καί νοιώθει μέσα του τὰ αἰσθήματα τοῦτα νά παλεύουν μέ τόν οἶκτο, ξεσπᾶνουν σέ παθολογικές ἀισθηπάτες, πού ἔχουν ὅμως βαθύτατη σχέση μέ τήν κατάσταση τῆς ψυχῆς καί μέ τίς δίψες τῆς ἀλλαγῆς καί τοῦ νέου πού τήν τυραννοῦν ἀκατάπαυστα. Τό διήγημα αὐτό βαλμένο στό τέλος τῆς συλλογῆς δείχνει μιά ἀλλαγὴ δρόμου σκέψης καί τεχνικῆς στό συγγραφέα του. Δέν ἔχουμε δεῖ νεώτερά του διηγήματα γιά νά κρίνουμε κατὰ πόσο ἔννοιωσε τήν καινούρια του πορεία. Ἡ τεχνική τῆς Γιγάντιας εἶνε ἀπ' τὰ θεμέλια διάφορη ἀπό τήν τεχνική τῶν ἄλλων διηγημάτων τῆς συλλογῆς. Μόλις τό ἔπος δείχνει πῶς βγήκαν ἀπό τήν πέννα τοῦ ἴδιου συγγραφέα. Δέν τήν κρίνω ὡς τό καλλίτερο διήγημα τοῦ. Λευκοπαρίδη. Εἶνε, ὡς εἶπα, τό πιό ἀπειρο καί τό πιό παραμελημένο, μιά μέ ἀταμίησε περισσότερο ἀπ' τ' ἄλλα, ὡς πιό πολυσύνθετο καί πιό καινούργιο.

Γενικά, ὅπως τό λέγει καί ὁ Ξενοπούλου στόν πρόλόγόν του, ἡ συλλογή τοῦ κ. Λευκοπαρίδη ὑπόκειται πολλῶ καί καλῶ γιά τό μέλλο. Εἶνε ἕνα καλογραμμένο κ' ἕνα εὐχάριστο βιβλίον, ἀριστοῦργημα βέβαια δέν εἶνε, οὔτε παρουσιάστηκε ὡς τώρα κανεῖς γιά πρώτη φορά στό δημόσιο μέ ἀριστουργήματα. Μπορεῖ ὁ κ. Λευκοπαρίδης νά μὴ ξαφνιστεῖ μέ τήν κίλικρνεῖά μου λογαζώντας πῶς ὡς τώρα ἀληθινῶ ἀριστοῦργημα δέν ἔδωκε ἡ ἑλληνική Πρῶξα, ἐντοῦ ἔργου πού νά σημαδεύει μιάν ἐποχή, καί νά εἶνε προορισμένο νά ἀσκήσει ἐπίρροή σ' ἕνα ἄρισμένο τόπο καί χρόνον.

Α. ΠΡΑΣΙΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΙΝΑΛΙΩΤΗ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΚΑΙ ΘΕΙΑ

Ἀθήνα 1919.— Κάποια ἑκατοποίησιν νοιώθει κανεῖς, ὅταν, ἀνάμεσα σέ τόσα βιβλία πού βγαίνουν — τῶν νέων μας τό περισσότερο δυνατεῶς δέν εἶνε παρα ἀνεπιεικῆτες, ἐπιπορευτικῆς, προσπαθειῆς, μίμησις ζήτων νεοτροπικῶν—βρεῖ κάτι κανεῖς, πού μοιοῦσι καί κτεῖν ὀσκόλια μπορεῖ νά ὀνομαστῆ ἔργον τέχνης, πού νάσαι ἐπὶ τίλους εἰλικρινῶ ἀνεπιτηδευτο δίχως προσπαθειῆς νά δείξει πῶς ἕνα περισσότερο ἀπ' ὅτι ξέροι νά πῆ.— Διάβασα τό βιβλίον τοῦ κ. Μαιναλιώτη—μιά μικρὴ ἀνέκδοτη ποιημάτων, πενήντα σελίδες ὀλο-κι' ὄλο— καί πρῶτον ὀπάντω, ἔμεινα ἐθαυμάσιμος ἀπὸ τὴν ἀνέκδοτην τούτη. Δέν εἶμαι ἀποδαῖα τὰ ποιήματά του βέβαια, μὰ δεῖ τὰ ξεχωρίζει ἀπὸ ἄλλα εἶναι τό ἀβυσσῶ τόνος· ἄλλοστε ὅσα καί νά μὴν εἶναι μεγάλη ἡ ποιητικὴ του δαίμων, ἐκάρχει ὅμως καί εἶναι ἀληθινότης: Ὁ κ. Μαιναλιώτης ἐκφράζεται ἀπὸ τὸν ὅτι ἔχει νά πῆ τό λέει ὀντομα, καλοεπισημαίνοντα σέ ἄριστικῶς στίχους, δίχως ὀρητισμοῦ καί παραφουσκώματα. Κάποιοι σέ μέρος τῶν ποιημάτων του ὀπου ἔμειν τὴν ὀμορφῶ τῆς Ἑλλάδος, τὴ φῶς τῆς, μοιάζει νάσαι ἐλημισμένος ἀπὸ τὸν Κάλφο, καί κάποτε ὀτόν « Ἀρκαδίας ἔμνο, » μιμῆται κάποιος καί τῶς ὀνθμῶς του καί τῶν τῶν τῆς ἐκφρασῆς του. Ἡ λιτότητα ὀμως ὀτόν κ. Μαιναλιώτη εἶναι φρεσκή καί ὀχι βιασμένη. Τὰ καλλίτερα ποιήματά του εἶνε κτεῖν πού ἔμειν τὴν Ἑλλάδα μας ἐπάρχοντ στίχοι πού δίδονται ὀφραῖα σέ ὀμορφῆς τῆς φάνης μας. Μὰ κάποτε, πάντα ὀμως διακριτάτα, γίνεται πῶ μοτίβος, δέν μπορεῖ νά τῶ ἀρῆσαι ὀ ὀφραῖός μας, καί θέλει νά φιλοσοφῆσαι, γρηῖται, « πανῶντο γλυκογράμμα—διεπῶ πῶσα ὀσχημῶ μου » καί μᾶς δίνει μιστῶ ἀπὸ τὰ ὀφραῖότερα τῆς συλλογῆς του. Ὁ ποιητῆς αὐτός, ὀκῶπτεται, φιλοσοφῆσαι κάποτε, καί τό μικρῶ του βιβλίον, κτεῖναι μῆς ὀτοῦς στίχους του, ὀλοκλήρη μὰ κάποια δική τῶν φιλοσοφῆς, πού τῆν ἐκθέτει, ὀντομα, ἀπὸ, ὀπως καί τῆν ποιητικῆν εἰκόνα.

Παραθέτω, γιά τῶς ἀναγνώστεις τελεώνοντες ἕνα ποιήμα του, κατὰ τὴν παρῶν:
 « Καί βρέθηκα στήν Ἀττικὴ καί εἶπα:—λεπτό, μυρόπνοον, ἄττικὸν ἀγέρι,—σέ σένα λάμπει τὰ φτερά σάν κῦκνος—τό Πνεῦμα!—Καί ρουφᾷ τὴν ἀρμονία—σὴν μακάρια Ἀττικὴν—ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.—Καί βρέθηκα στήν Ἀρκαδία καί εἶπα:—Χαῖρε, χαῖρε, Ἀρκαδία, χαῖρε χώρα τῆς χαρᾶς, πού σάν τρυγῶνα—πετᾷ στοὺς δρυμούς σου!—Τὰ ὄργια τῆς ψυχῆς σου—στὶς φλίβες μου κυλοῦνε».

ΑΙΜ. ΑΔ.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΟΙ ΣΥΝΑΓΛΙΕΣ ΤΟΥ κ. Ε. Κ. ΦΛΩΡΟΥ

Δέν πρόφθασε ὁ «λόγος» νά γράψω γι' αὐτῆς ὅσα καλὰ λόγια τοῦς ἔγραψαν. Φανταζοῦναι πῶς θά μπορούσαν νά ἐξακολουθήσουν, γιά νά τίς μελετήσῃ σάν κάτι ὀσηματικῶ καί βιώσιμο. Μὰ ἡ προσπάθεια παρήλκει σὴν ἰδία τῆς ἀκόμα. Βρήκει τὴν τέχνη πού ἡ κοινότης μας δίνει σέ κάθε ἐγγενικῶ καί ὀμορφῶ.

Γιατί ὁ κ. Φλωρος δέ μᾶς δῶσε μεγαλόπολες αἰθούσας πού ἡ οἰκογενεϊκὴ μας κοινότης θά μπορούσε νά σερβίσει τῶν ἑαυτῶ τῆς σέ πελώριους καθῶτες, ἀνάμεσα σὲ καλῶτα σερβίτια τοιαῦτα καί ζικουφῶματα Μαζιζ. Ὄντι λίγες μέ πρῶσαι τραπέζια ἀπὸ κτεῖν πού σάν μάγοι μεταβάλλουν σέ κτήνη κάθε ἀνθρώπινη φύση πού τὰ πληροῶται. Δέν ἀνοῖξε club πού θά μπορούσε ἡ διανοητικὴ γυμνότης νά σκεπαστῆ μέ πολιτικῆς συζητήσις καί θεατρικῶ στρατηγητῶ σκέδια, μῆτι Διπλῶ πού ἐκθέτουν ἀκρίτως χορομῆρα σὶνὲς καπιταλικῶς παραδομοῦς. Δέν ἔχτιζε τίλος καφετέρια ὀπου ν' ἀγοράζονται ὁ πῶ ἀνώδυνος καί θαρβῶδινος πατριωτισμοῦ ἀπὸ τῆν ἀσπίδεντη πηγῆ τοῦ νεοῦς-κοῦ. Ὁι ἀνταγῆς τῆς «Φιλαρμονικῆς ὀρχήστρας Κοινωτατινουπόλεως» εἶχαν μεταβάλλει τὸ θεῖον σέ νά ὀθησκῆς μ' ἀκατακόνη μισατήρια γιά τῶς πολλοῦς.

Καί κατῶτης, τίς τελευταῖες στανῆτες νά τίς ἀκούει μότος του ὁ κ. Φλωρος, μότος του σκαδῶν μέ τῆν ὀρχήστρα του καί μέ μιστοῦς ἀκόμα, πού νοιώθουν τὴν ὀπαρῆ καλοιασῶλλης ζωῆς μέσα σὶς κόρδες τοῦ βιολοντσῶλου καί σὶς μπλαγκῆς τίς τριωνῆς.

Νά εἶταν, ὀραγε, ἡ ἐκδίκηση τῶν Βέμπερ, Χαῖδν, Γκρηκ, Νεβροῦκ, Γκλουκ, Μαιζι, Μοράρι, Λέντελσον, Μαιτχῶβεν, Λίστ, Σούμπερτ, Μάκ-Ντῶσσι, Μόζαρτ, Σαίν-Σιενς, κ.λ. γιατί προσφῶθησαν τ' ἀριστοῦργήματά του; σέ κοινῶ σάν καί τό δικῶ μᾶς:

Γ. Χ.

ΧΡΟΝΙΚΑ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Η REVUE DE L'ÉPOQUE ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ἸΛΟΓΟ ΜΑΣ.

Ὁ καλῶ ἐπῶσις «λόγος» δικαιῶται τίς ὀποσῆτες πού μᾶς ἔδωκε καί βασιτῶ πρὸς τό παρῶν τὴν πρώτη θέση μέσα σὶν ὀπεριωδῆ φιλόλογικῆ δημοσιογραφία τῆς Πόλης. Μὲ ἀνεῦμα πολιτικῶ, ζεινῶζει τίς παλιῶς ἰδίς καί τίς ἀρχαῖες συνθῆκες σμιαζιτότητας κατῶ ἀπὸ τὴν αἰγίδα του τὰ πῶ διαλεγμένα κωμωδιστικῶ πνεύματα. Πρῆπει νά ἐθαυρισθῶσαι τὸν ποιητῆ ὀ. Μαικῆ γιατί ἀνοῖστικῆ τὸν καλῶ ἀγῶνα μέ τὰ ὀφρα τῶν Λουλουῆς τῆς τέχνης μέ τὰ ὀφραῖα του σενῆς, ὀτοκαλύπτεται λιβελλογράφος ἀρετικῶς μέ τὰ χροτικῶ του γιμῶτα ἀπὸ μιά εἰρωνία φαρμακική. Πῶσα πράματα δέν ἔχει κανεῖς νά ξεχωρίζεις μέσα σὶς τελευταῖες ἐκδόσεις τοῦ «λόγου»! Μᾶς ψιτῶναι ν' ἀνοῖξομε τὴ μελέτη τοῦ κερῶν Γ. Καρατζῶ «Ἡ Ἑλλάδα σὶς ὀτόμα τοῦ Λαοῦ», πού θά γρηῖται κάθε μορφωμένο Ἑλληνα καί κάθε ξένο ἑλληνοσῆ, πού ἐνδιαφέρεται μέ περιέργεια γιά τὴν ἑλληνικὴ λογογραφία. Ὁ κερῶς Καρατζῶς ἀξίζει συγχαρητήρια γιά τὴν πλοῖσια ὀλη πού κατῶρθῶσαι νά συμπυκνώσει μέσα σέ τόσο λίγες σελίδες γραμμῆτες μ' ἐνδιαφέρον πού σκλαβῶνται.

(Revue de l'Époque, Νοῦμβριος 1120)

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ

Δανειζόμαστε από την Αθηναϊκή Πατρίδα της 12 Νοεμβρίου, την ακόλουθη ένθουσιαστική «Φωνή των Νέων»:

Είπε φαίνεται πεπρωμένο να ξαναρθή εις την επιφάνεια μιά παλιά μας υπόθεσι, ποῦ εἶχε πιά λησμονηθῆ — γιατί εἶχε σχεδόν λυθῆ — καί ποῦ τὴν εἶχαμε παρατήσει, γιά νά σκεφθοῦμε ἄλλα πράγματα, σπουδαιότερα: τὸ περίφημο γλωσσικὸ ζήτημα. Οἱ περισσομένοι ἀντιπρόσωποι τῆς «καθαρευούσης» ἐποφελούμενοι ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ μεταβολή, ἐξετρώπωνσαν ἀπὸ τὰ καταφύγια τους καὶ ζητοῦν νά ἐπιβάλλουν τὴς ἀντιλήψεις τους τυραννικά. Τυραννικὰ βέβαια· γιατί ἡ ἀρνησι τῆς πραγματικότητος λέγεται Τυραννία. Καί πραγματικότης εἶνε σήμερα ὁ Δημοτικισμός, ὁ ἰσοροπημένος καὶ ἀληθινὸς Δημοτικισμός.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ κέριοι δὲν ἀνήκουν πια εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν ἀνήκουν εἰς τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον τοῦ τόπου· ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν, κινούνται «ιστορικῶς».

Δὲν ἐπικοινωνοῦν μὲ τὸν παλμὸ μας, δὲν μᾶς ξέρουν, δὲν μᾶς κοινοῦν. Δὲν ξέρουν, δὲν παραδέχονται τίποτα δικό μας, τίποτα Νεοελληνικό. Δὲν ξέρουν τὴν Πρόζα μας, δὲν ξέρουν τὴν Ποίησι μας. «Ἀπὸ τὸν Κάλβο, μᾶς λένε, δὲν θά μάθετε παρὰ ἀνορθογραφίαις!» Εἶπε οἱ καταδικασμένοι ἀπόγονοι μιᾶς κοσφίας ἀριστοκρατίας προγραμμένης. Μιάς «λεξοδουλείας». Εἶπε οἱ ἐμβρόντητοι μπροστὰ εἰς τὸν στόμαφο, εἰς τὸ θόρυβο εἰς τὴ σαπουνόφουσα, τέλος εἶναι οἱ βλαβεροὶ ὄνειροπόλοι τοῦ πνευματικῶ μας θανάτου.

Εἶνε οἱ παλῆοι καθηγητῆς μας, οἱ ἀναχρονιστικοὶ, οἱ ἀσύνχρονοι, οἱ ὀπισθοδρομικοὶ. Ἡ ἀγάπη τους πρὸς τὴν παλιὰ γλῶσσα δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλὰ διανοητικῆς φτώχειας, μισογνῆσμοῦ καὶ φανατισμοῦ. Γιατί ποῦς εἶνε δυνατό μιά γλῶσσα, νά μὴν ἀλλάξῃ, νά μὴν ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὴν ἐξέλιξι, ποῦ εἶνε ἕνας νόμος γενικὸς; Καί ποῦς εἶνε τὸ τεχνητὸ ἴδιωμα τῆς αὐτῆς τοῦ εἰκοῦμε πάντα, ποῦ μαζί του ζητοῦμε, κοινοῦμαστε, αγαποῦμε, πᾶντοῦμε, σκεπτόμαστε, πεθαινοῦμαι, ἢ αὐτῆ ἢ μουσικῆ ἢ μεταλλομιμνήμη καθαρευούσα, ποῦ μὴτε μιλιέται, μὴτε γράφεται, μὴτε χρειάζεται; Καί ποῦς ζητοῦν νά ξαναφέρουσι τῆς τῆ ζωῆ μὲ τεχνητὰ μέσα τὸ ζεπεσμένο αὐτὸ γλωσσικὸ ἴδιωμα;

Μὴ τοῦς ἀκοῦτε! Μὴ τοῦς πιστεύετε! Εἶπε οἱ παλῆοι, οἱ περασμένοι. Ζοῦν ἂ ἐποχές ἄλλες. Μ' ἡμᾶς τοῦς Νέους εἶνε τὸ μέλλον. Τοῦς Νέους προσέχει καὶ ἀπειλεῖ καθε φωνή. Καί θά εἶνε πολὺ πικρὸ, καὶ ποικιλοπύκνιον νά ἐπιβληθῆ καὶ νά ἐπικρατήσῃ ὁ ἀναχρονιστικὸς, ὁ συμβατικὸς αὐτὸς «φρασημαϊσμός» θά εἶνε αὐτὸς ὁ πνευματικὸς θάνατος. Γιατί θά εἶνε τὸ ἀρραϊκὸ, τὸ τεχνητὸ, τὸ ὀδύνατο, — ποῦ θά ζηταπέση, ποῦ δὲν μπορεῖ νά μείνῃ. Καί τότε, μόνον τότε, θά φτιάσωμε γλῶσσα κοινὴ, ἀδέσμευτη, ἀρίστη εἰς τὴν ἐξέλιξι τῆς, λυτρωμένην ἀπὸ ἀκρότητες καὶ ὑπερβολές. Καί τότε θά φτιάσωμε Τέχνη καί τότε θά φτιάσωμε Φιλολογία νέα, σύγχρονη, σημερινή. Γιατί ποῦθεν δὲν μελιτοῦν τοῦς προγόνους γιά νά σιλαβωθοῦν, παρὰ γιά νά μιμηθοῦν, νά δημιουργήσουν.

Ὅχι, ἢ γλῶσσα θά τραβήξῃ τὸ δρόμο τῆς. Μὲ τοῦς περιορισμοῦς καὶ τὴς χειροπέδες δὲν κίνοῦν τίποτ' ἄλλο παρὰ νά τὴν ἀγοποροῦν. Νά τὴν ἀλλάξουν, νά τὴν μετεμφυζήσουν εἶνε ἀδύνατο. Γιατί ἢ ἐξέλιξι εἶνε νόμος, φυσικὸς νόμος.

Λίνος Κωρῆς, Κλ. Παράσχος, Τέλλος Ἄγρος, Φάνης Μιχαλόπουλος, Ν.Χ. Μπουφίδης, Ν. Νικολαΐδης, Ἄγγ. Δόξας, Κ. Φαλαΐνης, Κ. Ἀθανάτος, Γ. Θ. Σταυρόπουλος, Α. Παπαδάκης, Α. Βαρβιτσιώτης, Φώτος Γιοφύλλης, Γ. Κυριακίδης, Κωστής Βελμύρης, Ἰούλιος Νάρκισσος, Τάκης Παπατσώνης, Τάκης Μπαρλιάς, Γ. Μαιναλιώτης, Γ. Πράτοικας, Α. Δρίβας, Μ. Δαμαλάκης, Κ. Φωτιάκης, Α. Λεβέντης, κλπ.

ΟΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ..

Αἰ γίνονται πια σὺ ἐσὶς τὸν. «Ἡ φωνή τῆς μας φάλαγγα, γῆρι σὺ ἐκτικὸς μας ἰάβαρο, πικρῶδηγε σήμερα καὶ βαδίζουμε ἰεγῶνα. Αἰ μᾶς ἔχειρι τὸ μέρος καὶ ποῦσι οἱ Πρωσικεῖς δὲ μᾶς ἰεθῶνα. Τὸ φωνισμένο κα ἰεγῶνα τὸ Προεδρεῖο τοῦ Σουλῶνον Ἐρημῆ (Σακίς Ἄρατι, Πῆρα) μᾶς ἀρῶσι τὴν φιλοδοξία. Τῆ δεχτήκαμε μὲ σὺγκήκαση μ' ἐνθουσιασμό, μ' ἰεγῶνα κα ἰεγῶνα.»

Καί μᾶς ἐνόμιστε τῶρα ἰεκαὶ καθε Τετάρτη καὶ Παρασκευῆ, ἀπὸ τὴς 6 καὶ ὕστερα. Τῆς Τετάρτης (16 Δεκεμβρ.) ὁ καθηγητῆς κ. Σταματιῶδης (Ἐλισάβητος Ἰεανίδης) τελεῖσαι μῆσα ἂ ἀληθινὴν κατάνεξῃ τῆς ἀνάγνωσι τῆς φιλοσοφικῆς τὸν μελέτης «Τὸ Μεγάλον Πρόβλημα». Στὴς 23 Δεκεμβρ. ὁ γαστρός κ. Ν. Βασιλειῶδης μᾶς μίλησε ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης τὸν, μ' ἀφορμὴν μερικὰ σημεῖα τῆς μελέτης τὸν κ. Σταματιῶδης. Τῆς ἰδια βραδύῃ ὁ καλλιτέχνης μας ἰεθῶνα κ. Αἰδ. Βιόκης, ἀρῶσι τῆς ἀνάγνωσι τοῦ βραδύτου τὸν «Θεατρίνου», τῆς ὁποῖα καὶ θά ἰεκακοῦνηθῶσι στὴς κατόπι μῆσι μας.

Τὴς ἄλλες ὄρας τὸν σὺγκεντρωσῶν, ἀπαιτῶνται δημοτικὰ ἰεγῶνα τῆς Νεοελληνικῆς ποίησης, σίγῃ τὸν σὺγκεντρωσῶν καὶ γίνονται ἰεγῶνα σὺγκεντρωσῶν γιά καθε ἰεπιστημονικὸ, καλλιτεχνικὸ καὶ κοινωνιολογικὸ ζήτημα. Πρωτικῶς δημοτικῶς ἰεγῶνα.